

Letnik XVII.

Celovec, petek, 30. november 1962

Štev. 48 (1072)

V Ženevi spet razpravljajo o razorožitvi

Predstavniki 17 držav, ki tvorijo odbor OZN za razorožitev, so se v ponedeljek spet sestali v Ženevi, da nadaljujejo svoja pogajanja za dosego sporazuma o razorožitvi. Razorožitvena konferenca je svoje prejšnje delo prekinila 7. septembra, da bi o sedanjem poteku pogajanj poročala Generalni skupščini OZN. Ker pa to poročilo ni vsebovalo zadovoljivih uspehov, je dobil razorožitveni odbor nalogo, da nemudoma nadaljuje s svojim delom, kajti v Generalni skupščini OZN je bilo vprašanje razorožitve poudarjeno kot eno najvažnejših vprašanj mednarodne politike, od katerega je v veliki meri odvisno tudi reševanje vseh drugih mednarodnih problemov.

V Ženevi torej spet govorijo o razorožitvi, o vprašanju, ki ga rešujejo že desetletja, pa vendar še niso prišli niti za korak naprej. Vedno spet se pojavijo problemi, ki uničijo tudi začetni optimizem in po več ali manj sejah se odbor ponovno razide, ne da bi mogel poročati o kakršnem koli napredku.

Morda pa se je sedanje zasedanje razorožitvene komisije le začelo v boljšem ozračju in bi bilo vsekakor razveseljivo, če bi bil optimizem, s katerim so se ponovno vsedli za zeleno mizo, vsaj deloma upravičen. Ob začetku zasedanja v Ženevi je bila namreč s strani obeh velesil — Amerike in Sovjetske zveze — poudarjena želja po stvarnem delu, za katero je po izjavah ameriškega in sovjetskega predstavnika ustvarila ugodne pogoje pravkar rešena kriza okoli Kube. Sovjetski delegat Carapkin je izrazil mnenje, da bi nedavna kubanska kriza utegnila utreti pot napredku pri razorožitvenih pogajanjih, ameriški delegat Dean pa je dejal, da bi moralo „modro državništvo“, ki se je pokazalo ob kubanskem vprašanju, podpreti razorožitvena pogajanja.

Na prvi seji sedanjega zasedanja razorožitvene konference sta ameriški in sovjetski predstavnik podala načelni izjavi. Carapkin je poudaril, da je treba ustaviti oboroževalno dirko in odpraviti jedrsko-raketne vojne. Rekel je, da ne bi smeli dovoliti, da bi se konferenca preveč zadrževala ob postran-

skih rečeh, ampak bi se morala osredotočiti na glavno vprašanje. Dean pa je izjavil, da so sedaj pogoji, v katerih se razvijajo pogajanja, ter upanje na uspeh dosti ugodnejši kakor 7. septembra, ko je konferenca prekinila delo. Govorec o kubanski krizi je Dean poudaril, da je ta kriza svetu dramatično prikazala, da dve največji vojaški sili lahko dosežeta sporazum na pametni podlagi, če obstaja na obeh straneh dovolj spodbude za to rešitev.

Jugoslovansko-poljski razgovori

med obiskom poljskega zunanjega ministra v Beogradu

Kakor smo na kratko poročali že v zadnji številki našega lista, je poljski zunanji minister Adam Rapacki pred nedavnim bival na uradnem obisku v Jugoslaviji. Ob tej priložnosti sta ga sprejela tudi predsednik FLR Jugoslavije maršal Tito in podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj. O razgovorih, ki so bili med predstavniki obeh držav, je bilo objavljeno uradno sporočilo, v katerem je med drugim poudarjeno:

Med razgovori, ki so potekali v prijateljskem ozračju in v duhu vzajemnega razumevanja, so z zadovoljstvom ugotovili pozitiven obojestransko koristen razvoj prijateljskega sodelovanja med obema državama, usmerjenima k skupnim ciljem — socializmu in miru. Zadnja leta je doseglo sodelovanje širok obseg in raznovrstne oblike na gospodarskem, kulturnem in znanstveno-tehničnem področju. Posebej je po-

Sedanji razorožitveni konferenci v Ženevi je poslal generalni sekretar OZN U Tant posebno poslanico, v kateri je poudaril, da je sedaj morda najugodnejši trenutek za dosego sporazuma med jedrskimi silami. Njegovo upanje se nanaša predvsem na nedavno izmenjavo poslanic med šefom Amerike in Sovjetske zveze ter na skoro istčasne ustavitve jedrskih poskusov na obeh straneh. U Tant je nadalje poudaril, da so debate o razorožitvi v Generalni skupščini OZN dale priložnost vsem članicam svetovne organizacije, da v znatni meri prispevajo k rešitvi tega problema. „Nedavni resni dogodki — je rečeno v U Tantovi poslanici — pa so nudili nove dokaze o nevarnosti oboroževalne tekme, ki ne nudi trajne zagotovitve varnosti, temveč vodi k zaostrenim političnim sporom in položajem, ki lahko ogrozijo mir na vsem svetu.“

udarjeno, da so vzajemni obiski predstavnikov obeh vlad kot tudi sodelovanje strokovnih in družbenih organizacij prispevali k uspešnemu razvoju medsebojnih odnosov, boljšemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju. S tem v zvezi je ugotovljeno, da obstajajo ugodni pogoji, obojestranski interesi in pripravljenost za nadaljnji vsestranski razvoj odnosov med Poljsko in Jugoslavijo na vseh področjih.

Zunanji ministra obeh držav sta med razgovori izmenjala gledišča tudi o mednarodnem položaju in o perspektivah njegovega razvoja. Ugotovila sta, da so skupna prizadevanja obeh držav za uresničitev načela miraljubne koeksistence, skupni življenjski interesi poljskega in jugoslovanskih narodov, podobnost ali identičnost pogledov, potrjena v razgovorih o osnovnih mednarodnih problemih, osnova za tesno sodelovanje obeh držav.

Na obeh straneh je bilo poudarjeno, da so bili razgovori zelo koristni in plodni, da so poglobili vzajemno razumevanje in da so potrdili, da obstoje možnosti za nadaljnjo krepitev sodelovanja obeh držav na mednarodnem tlorišču. Sklenjeno je bilo, da se v tem duhu nadaljujejo sliki in izmenjava gledišč, ki izvirajo iz nadaljnjega razvoja mednarodnega položaja.

V Zahodni Nemčiji:

Obremenjeni nacisti na visokih položajih

hkrati pa uradno zasledovanje žrtev nacističnega nasilja

Z motivacijo, da gre za „prikrilo komunistično organizacijo“, so zahodnonemške oblasti pripravile sodno obravnavo proti Združenju preganjanih po nacističnem režimu (VYN) in nameravajo tej organizaciji prepovedati nadaljnje delovanje. Proces proti temu združenju naj bi se včeraj začel pred zveznim upravnim sodiščem v zahodnem Berlinu. Vendar to ni prvič, da bi sprožili sodni postopek proti žrtvam nacizma, saj so tak proces doslej že nekajkrat napovedali in potem spet odložili zaradi ostrih protestov udeležencev odporniškega gibanja proti fašizmu iz vse Evrope.

Vsekakor je zelo značilno za današnji režim v Zahodni Nemčiji, da na eni strani zasleduje žrtve nacizma, na drugi strani pa trpi, da številni obremenjeni nacisti še danes zavzemajo visoke položaje v državi. Boj zahodnonemških oblasti proti organizaciji, katere združuje v svojih vrstah vse tiste, ki jih je preganjal nacistični režim, je pač najboljši dokaz, kdo danes odločilno vpliva na razvoj Zahodne Nemčije: gotovo ne žrtve fašizma, marveč ljudje, ki so na merodajnih položajih sedeli že za časa tretjega rajha in ki so v imenu nemškega naroda zagrešili strašne zločine po vsej Evropi. To pa so hkrati tudi isti ljudje, ki danes spet delujejo za remilitarizacijo Zahodne Nemčije in ki ponovno širijo neonacistično miselnost revanšizma in nacionalizma. Zato se pač ni čuditi, da zasledujejo danes v Zahodni Nemčiji organizacijo, katere se bori proti remilitarizaciji, proti vsem oblikam neonacizma in proti postavljanju bivših nacistov na vodilne položaje.

Toda zadeva je resna, kajti v Zahodni Nemčiji danes ni le kakih 40 aktivnih SS-ovskih združenj, ki so jih oblasti leta 1959 priznale za javne organizacije, marveč je korak od zasledovanja žrtev fašizma do zatiranja sleherne demokratične dejavnosti zelo majhen!

Danes začetek pogajanj

o sestavi nove zvezne vlade

V zadnjih dneh so v vodstvih obeh velikih strank razpravljali o vprašanju v zvezi s sestavo nove zvezne vlade na podlagi izida državnozbornih volitev 18. novembra. Predvsem je bilo treba rešiti vprašanje, s kakšnimi predlogi bodo zastopniki obeh strank začeli pogajanja o novi vladni koaliciji, kaj bo posamezna stranka zahtevala in v koliko bo pripravljena popustiti nasprotni strani. Za danes ob desetih dopoldne pa je določen prvi sestanek, na katerem bosta ÖVP in SPÖ obravnavali svoja stališča, kako si zamišljata novo vlado in nadaljnje sodelovanje v vladni koaliciji.

Že dosedanja interna posvetovanja v vodstvih strank so pokazala, da bodo medsebojna pogajanja tokrat vsaj tako trda če ne še trša, kot so bila pri pogajanjih za prejšnje vlade. Posebno v ÖVP je zaradi nekaj novih mandatov marsikdo očitno zgubil razsodnost in je bilo v zadnjih dneh z raznih strani slišati o močno pretiranih zahtevah. Ob vztrajanju na takih zahtevah pač ne bo lahko doseči sporazuma s SPÖ, v katere vodstvu pravilno ugotavljajo, da malenkostna prednost ÖVP po zadnjih volitvah nikakor ne opravičuje samovoljanja ene stranke.

Vsi dosedanja glasovi o morebitnem sestavu nove vlade so seveda le ugibanja. To velja prav tako za napoved, da bo dosedanjega socialističnega zunanjega ministra zamenjal ÖVP-jevski minister, kakor tudi za »grožnjo«, da bo treba v vodstvu podržavljenih podjetij, za katere je zdaj pristojen vicekancler Pittermann, napraviti temeljito spremembo. Na vsa taka in podobna vprašanja, ki v zadnjih dneh močno zaposlujejo tudi široko javnost, bodo dala jasen odgovor šele pogajanja med predstavniki ÖVP in SPÖ, ki se začnejo danes na Dunaju.

Zadnja nedelja — nedelja volitev

■ Od volitev, ki so bile zadnje nedelje, so za našo državo neposredno zanimive seveda le občinske volitve na Gradiščanskem. Ker pa se dogajanje v določeni državi ne odvija izolirano od splošnega dogajanja v svetu, je vsekakor zanimivo in potrebno pogledati tudi nekoliko čez meje te države. V konkretnem primeru mislimo zlasti na drugi del državnozbornih volitev v Franciji in na deželnozbornih volitve na Bavarskem, ki so bile prav tako zadnje nedelje.

Na Gradiščanskem ...

Komaj teden dni po državnozbornih volitvah je prebivalstvo Gradiščanske zadnje nedelje spet šlo na volišče, da izvoli nove občinske odbore. Zaradi tega tudi ni bilo pričakovati, da bi te volitve privedle do večje spremembe v razmerju med posameznimi strankami, marveč so v glavnem potrdile stanje, kot se je pokazalo že pri vseh volitvah zadnjih let: pretečna večina volivcev je izrazila zaupanje velikima strankama.

SPÖ je dobila 73.098 ali 46 % glasov, ÖVP 75.278 ali 47,5 % glasov, FPÖ 4564 glasov (približno 3 %), KPÖ 1218 ali 1 % glasov in imenske liste 3998 glasov, kar je 2,5 %. V primerjavi z občinskimi volitvami leta 1958 so vse stranke razen komunistov pridobile na glasovih, v primerjavi z letošnjimi državnozbornimi volitvami pa nasprotno utrpelo izgubo na glasovih. Mnogo bolj izrazit je izid nedeljskih volitev seveda po številu mandatov, ki so jih dobile posamezne stranke: SPÖ 1577 (pri zadnjih občinskih volitvah 1564), tokrat torej za 13 mandatov več; ÖVP 1940 (1969), zguba 29 mandatov; FPÖ 76 (59), KPÖ 6 (11) in imenske liste 84 (67).

... v Franciji ...

Državnozbornske volitve v Franciji so se tudi v drugem delu končale z zmago goliistične Unije za novo republiko in bo imel predsednik de Gaulle v novi skupščini takšno večino, da ga opozicijske stranke ne bodo mogle resno ogroziti. Kljub temu pa so prav te volitve privedle do nenavadnega porastka komunističnih glasov in s tem komunističnih poslancev, ki bodo v bodoče gotovo povzročili de Gaulleu marsikatero skrb. Generalni

sekretar goliistične unije ni zamen že takoj po objavi volilnih rezultatov napovedal, da bo morala nova vlada odločno reševati tiste socialne probleme, od katerih krepijo svoj vpliv komunisti. S tem je nehoti priznal, da je glavni zmagovalec nedeljskih volitev sicer njegova stranka, da pa so se hkrati močno okrepile tudi tiste sile, ki predstavljajo jedro opozicije. Lep uspeh so dosegli socialisti, o katerih pa trenutno še ni znano, ali bodo kot med volilno borbo ostali na levičari, ali pa se bodo kot v vseh povojnih letih spet vrnili v center.

V številkah je izid volitev naslednji: goliistična unija je dobila 6.053.685 (40,6 %) glasov in 233 mandatov, komunisti 3.158.523 (21,2 %) glasov in 41 (doslej samo 10) mandatov, socialisti 2.224.799 (14,9 %) glasov in 66 (doslej 44) mandatov, neodvisni in kmetje 1.262.248 (8,4 %) glasov in 18 mandatov, radikalni socialisti 969.559 (6,4 %) glasov in 43 mandatov ter krščanski republikanci 777 tisoč 455 (5,2 %) glasov in 38 mandatov.

... in na Bavarskem

Posebno presenetljiv pa je izid deželnozbornih volitev na Bavarskem, kjer si je pridobila absolutno večino krščansko-socialna unija, stranka sedanjega obrambnega ministra Straussa, zaradi katerega je prišlo v Bonnu do ostrih nasprotij in do vladne krize v Zahodni Nemčiji. V političnih krogih zato prevladuje mnenje, da bo demonstrativno zaupanje, ki so ga dali bavarski volivci najmočnejši stranki v pokrajini in s tem njenemu kompromitiranemu predsedniku, le še otežilo Adenauerjeva prizadevanja, da bi še naprej vladal v koaliciji z liberalci, ki še nadalje odločno zahtevajo odstranitev Straussa iz zvezne vlade. Hkrati pa pomenijo bavarske volitve tudi lep uspeh socialistov, ki so pridobili največ novih mandatov.

Krščansko-socialna unija je dobila 4.660.611 (47,5 %) glasov in 108 (doslej 101) mandatov, je pa v primerjavi z lanskimi državnozbornimi volitvami zgubila 7,4 % svojih glasov. Socialdemokrati so tokrat dobili 3.464.999 ali 35,3 % glasov in so število svojih mandatov povečali od dosedanjih 64 na 79. Liberalna FDP je dobila 576.784 (5,9 %) glasov in 9 (doslej 8) mandatov.

„Narodne manjšine so element zbliževanja“

Razprava o predosnutkih nove ustave Jugoslavije in Slovenije

Po vsej Jugoslaviji je že tedne v teku splošna razprava o predosnutkih nove ustave Jugoslavije in posameznih republik. O novih ustavnih določilih razpravljajo v raznih forumih in tudi v najširši javnosti. Uredništvo ljubljanskega »Dela«, glasila socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, je pred nedavnim organiziralo razgovor o vprašanjih, ki jih določila nove ustave načenjajo v zvezi z odnosi med Jugoslavijo in drugimi državami ter z manjšinskimi problemi v okviru jugoslovanske skupnosti. V razgovoru so sodelovali podpredsednik Izvršnega sveta LR Slovenije dr. Joža Vilfan, član Izvršnega sveta LRS Mitja Ribičič, načelnik Urada za manjšinska vprašanja pri Izvršnem svetu LRS Bojan Lubej, dr. Stanko Peterin, dekan Pravne fakultete ljubljanske univerze, dr. Gorazd Kušej, profesor Pravne fakultete, dr. Heli Modic, direktor visoke šole za politične vede, in Borut Bohte, asistent v inštitutu za mednarodno pravo Pravne fakultete ljubljanske univerze. Iz omenjenega razgovora prinašamo tukaj misli, ki so jih posamezni diskutanti izrazili v zvezi z manjšinskimi vprašanji.

»Mnogokrat obravnavamo probleme manjšin enostransko kot zgodovinsko dediščino v družbenem in kulturnem življenju, kot nacionalistično ozkosrčnost in zaprtost, ki ovira ustvarjalno, živo akcijo naprednih integracijskih sil. Tovariš Miha Marinko je v obraziloviti republiške ustave zelo lepo poudaril načelo, ki v narodnih manjšinah vidi element zbližanja, bogatenja kulture in družbenega sožitja. Iz tega sledi, da obstoj manjšin ni zlo, pač pa živ, enakopraven organizem, ki ga je treba celovito vključevati v naš socialistični razvoj. Jugoslavija ni samo skupnost narodov, ampak tudi narodnih manjšin. Naravna integracija narodov in narodnih manjšin se pri nas razvija na podlagi upoštevanja polnega ekonomskega, družbenega in kulturnega razvoja vsakega dela. Naša in druge republiške ustave so konkretnije zato, ker so republike nosilec nacionalne politike na svojem področju. Naš osnutek občutljivo in poglobljeno obravnava problem odnosov do narodnih manjšin, ki so majhne in žive na robu republike, predvsem zato, ker so »manjšinski« problemi v prvi vrsti »večinski« problemi. Večina je fista, ki mora ustvariti okvir za enakopravno družbeno sožitje dveh narodnosti. Nov in pomemben prispevek v naši ustavi in verjetno tudi v mednarodnem pravu pa je zagotovitev dvojezičnosti na dveh narodnostno mešanih področjih Slovenije.«

Avstrijska blagovna izmenjava z Vzhodno Evropo

Po dokončnih uradnih podatkih je blagovna izmenjava Avstrije z državami vzhodnega bloka zavzemala v razdobju prvih sedmih mesecev tekočega leta 12,5% celotnega obsega avstrijske zunanjetrgovinske izmenjave. Obseg te izmenjave bi lahko bil znatno večji, če ga ne bi ovirale težave glede plačilnega prometa Avstrije z vzhodnimi državami. Tako odpade od celotnega avstrijskega uvoza le 10,5% na države vzhodnega bloka, od avstrijskega izvoza pa 14,9%.

Avstrija uvaža iz vzhodnih držav nafto in naftne derivate, bombaž, koruzo, črni premog in koks, nadalje razne stroje ter proizvode rastlinske in živalske proizvodnje. Avstrija pa izvažala v vzhodne evropske države predvsem železo in jeklo, električne aparate, razne stroje, plemensko živino, tekstilije in umetne snovi.

Povečana gradnja stanovanj v Evropi

Iz poročila Evropske gospodarske komisije Združenih narodov izhaja, da se je lani zidanje stanovanjskih hiš v Evropi na splošno precej povečalo. Posebno živahna je bila ta stanovanjska gradbena dejavnost v državah Vzhodne Evrope. Tako so n. pr. na Madžarskem lani sezidali za 18,3% več stanovanj kot leta 1960. V Češkoslovaški znaša povečanje 14,4%, v Vzhodni Nemčiji pa 14,3%. Največji porast stanovanjske gradbene dejavnosti med vsemi evropskimi državami pa je lani izkazala Finska, ki je lani zgradila za 18,4% več stanovanj kot predlansko leto.

V poročilu preseneča razmeroma šibko povečanje stanovanjske gradbene dejavnosti v letu 1961 v državah Zahodne Evrope. Najmanjši prirastek števila novih stanovanj v primerjavi s stanjem leta 1960 izkazuje Irska, in sicer le 2,2%. Irski sledita Portugalska s 4% in Španija s 4,4% povečanja. V drugih zahodnoevropskih državah je bila lani stanovanjska gradbena dejavnost sicer nekoliko živahnješa, vendar je še vedno občutno zaostajala za pričakovani, ki temeljijo na pomanjkanju stanovanj v zahodni Evropi.

»Manjšinskih določil ne smemo iskati v enem samem členu, kajti celotna zvezna ustava je napisana tudi za pripadnike narodnih manjšin. Družbeni sistem, ki postavlja v središče občana in družbeno samoupravljanje, docela izpremeni položaj narodne manjšine. Občan — pripadnik narodne manjšine — je v delavskem svetu suveren nosilec pravic, narodna manjšina kot celota predstavlja v krajevni skupnosti in komuni večino oziroma je enakopraven činitelj v politiki, gospodarstvu, kulturi. Zato narodne manjšine pri nas svoj narodni in kulturni razvoj vedno bolj vežejo s socialističnim razvojem, s krepitvijo samoupravljanja.«

»Predosnutek republiške ustave je v tem pogledu boljši. Bolj ustrezno izraža položaj manjšinskih narodnosti, kakor jim ga dejansko

zagotavlja naša skupnost, kot pa 46. člen zvezne ustave. Le-ta se v izrazu še preveč drži klasičnih oblik, ki smo jih vajeni iz manjšinske zaščite po prvi svetovni vojni. Verjetno je pač hotel dati čim bolj proste roke posameznim republikam, da zagotove v svojih mejah manjšinske pravice po lastni oceni položaja v še intenzivnejši meri tako po materialni kakor po moralno-politični strani.«

»Treba je pravilno ocenjevati posamezne situacije okrog manjšinskega vprašanja. Med Slovenijo in Makedonijo je n. pr. glede tega velika razlika. Pri nas lahko natančno ugotovimo, kje je dvojezično območje. V Makedoniji, južni Srbiji in drugod pa je to težko ugotoviti. Šiptarji so n. pr. raztreseni po vsem južnem Balkanu. Zato tam ne morejo tega problema reševati tako, kot ga rešujemo pri nas. Tam, kjer manjšina živi strnjeno, so ustanovili avtonomno oblast Kosmet. Za tiste šiptarje, ki pa žive izven tega območja raztreseno, problemov ni mogoče reševati tako, kot so jih reševali v okviru avtonomne oblasti, niti tako, kot rešujemo probleme italijanske in madžarske manjšine v naši republiški ustavi. 46. člen zvezne ustave daje republikam možnost, da rešujejo ta vprašanja v skladu s svojo situacijo in na podlagi naših socialističnih načel.«

(Dalje v prihodnji številki)

Avstrijsko-sovjetski trgovinski odnosi se izboljšujejo

V ponedeljek so se v Moskvi pričela pogajanja med Avstrijo in Sovjetsko zvezo o blagovni izmenjavi v letu 1963. Zaradi zelo obsežne liste blaga, ki jo je treba sestaviti, pričakujejo, da bodo pogajanja trajala več tednov.

Leta 1961 je Avstrija uvozila iz Sovjetske zveze blaga v vrednosti 1.192 milijonov šilingov, njen izvoz v Sovjetsko zvezo pa je predstavljal skupno vrednost 1.123 milijonov šilingov. Ker je že v prvem polletju 1962 avstrijski uvoz iz Sovjetske zveze znašal 657 milijonov šilingov, izvoz v SZ pa 562 milijonov šilingov, pričakujejo, da bo obseg letošnje blagovne izmenjave med obema državama večji od lanskega.

Zelo pomembno mesto v avstrijskem uvozu iz SZ zavzema poleg nafte kmetijsko blago. Tako je lani uvoz živil in krmil predstavljal znesek 222 milijonov šilingov. V okviru petletnega trgovinskega sporazuma je Avstrija doslej v SZ letno kupila 80.000 ton krmnega žita in 20.000 ton krušnega žita. Sedaj pa stremi za tem, da bi zaradi izboljšanja proizvodnje kmetijskega žita iz SZ ne uvažala več krušnega žita. Na ta račun bi rada povečala količino krmnega žita na 100.000 ton letno. Sedanja pogajanja pa bodo vsebovala tudi razgovore o možnosti uvoza gnojil in lesa iz SZ na eni ter izvoza plemenske živine in mlečnih izdelkov iz Avstrije v Sovjetsko zvezo na drugi strani. Lani je Avstrija izvozila za 9,5 milijona šilingov plemenske živine v Sovjetsko zvezo.

Povojno gospodarstvo Francije

Že nekaj let sem je vedno spet govora o ekspanziji francoskega gospodarstva. Primerjava, ki kaže razvoj francoskega gospodarstva po drugi svetovni vojni, to ekspanzijo potrjuje. Tako se je v tem času proizvodnja na področju kmetijstva v Franciji povečala pri mleku za okroglo 100 milijonov hektolitrov ali 76%, pri mesu za 100%, pri rži pa za 400%.

Največji porast je opazen v proizvodnji traktorjev. Teh so v Franciji 1945 izdelali 800, leta 1961 pa so jih izdelali 77.700. Podobno strmo je naraščala proizvodnja avtomobilov in sicer od 30.000 na 1.300.000. Proizvodnja električne energije so od leta 1945 pomnožili za 200% in je znašala lani 74,3 milijarde kilovatnih ur. Temu nasproti

pa je proizvodnja premoga napredovala le od 35 milijonov ton na 53,3 milijone ton. Proizvodnja cementa se je v zadnjih 16 letih v Franciji potrojila, promet trgovinske morarice pa je bil lani s 4,8 milijona brutoregistrskih ton petkrat večji od leta 1945.

Leto 1945 je bilo prvo povojno leto, zato primerjava njegove proizvodnje s sedanjo ne more pokazati pravih slik vzpona francoskega gospodarstva. Če pa primerjamo francosko proizvodnjo z ono leta 1938, dobimo sicer manjši, a zato nič manj pomembnejši vzpon francoskega gospodarstva. Tako je bila lani proizvodnja traktorjev 44-krat, proizvodnja avtomobilov in koruze pa šestkrat večja kot leta 1945. Temu nasproti je v primerjavi z letom 1938 proizvodnja premoga v Franciji le malo napredovala (od 47,7 na 53,3 milijona ton). Proizvodnja električne energije je bila lani s 74,3 milijarde kilovatnih ur za 54,7 milijarde kilovatnih ur večja kot leta 1938.

„Wüstenrot“ posreduje milijone za stanovanjske gradnje

Stanovanjska hranilnica »Wüstenrot« je v jesenskih dodelitvah stavila 2.210 gradbenim štediteljem na razpolago skupno vsoto 247 milijonov šilingov. Denar je namenjen za gradnjo ali nakup lastnih domov. S tem je skupni znesek v letošnjem letu dodeljenih gradbeno hranilnih pogodb dosegel vsoto 476 milijonov šilingov. Dovolitev vmesnih kreditov leta 1962 znaša okoli 190 milijonov šilingov. Na ta način morejo prizadeti gradbeni varčevalci izvesti svoje gradnje eno leto prej, s čemer dosežejo marsikakšno prihranek na gradbenih stroških.

V prvih treh četrtletjih je stanovanjska hranilnica »Wüstenrot« finansirala 1484 lastnih stanovanj. Skupno je »Wüstenrot« finansirala do danes 19.244 lastnih domov. Močno narašča pri mladini varčevanje za pridobitev lastnih stanovanj oziroma domov. V prvih četrtletjih 1962 so sklenili 2.114 mladinskih gradbeno hranilnih pogodb z vsoto 281 milijonov 547 tisoč šilingov.

POŠIROKEM SVETU

BERLIN. — V zahodnem Berlinu se je dosedanja rajonska organizacija vzhodnonemške Enoine socialistične partije (SED) konstituirala kot posebna partija SED zahodnega Berlina. Za prvega sekretarja je bil izvoljen dosednji rajonski sekretar Gerhard Danelius. Zahodnonemška SED ima tudi svoj statut. V političnem apelu zahteva pogajanja med zahodnonemskim senatom in vlado Vzhodne Nemčije.

MONROVIA. — Predsednik liberijske republike Tubman je prvič v zgodovini te države uvedel varčevanje in v okviru proračuna določil posebne takse na luksuzne avtomobile, alkoholne pijače in drugo potrošniško blago, ki ga v velikih količinah uvažajo iz tujine. Zahteval je tudi večjo kontrolo nad investicijami in dobički tujega kapitala. V Liberiji so ti ukrepi vzbudili širok odmev.

RIO DE JANEIRO. — V elviritem govoru na regionalni konferenci mednarodne organizacije za prehrano in kmetijstvo za Latinsko Ameriko je predsednik Brazilije Goulart poudaril, da mora biti eden izmed glavnih ciljev politike gospodarskega razvoja v državah Latinske Amerike agrarna reforma. Direktor regionalnega oddelka FAO pa je v svojem govoru izjavil, da živi večji del kmečkega prebivalstva teh dežel v razmerah, ki niso v skladu z najosnovnejšim pojmom človeškega dostojanstva, kajti prebivalstvo trpi lakoto, medtem ko milijoni hektarov zemlje niso izkoriščeni ali pa so le slabo obdelani.

VARŠAVA. — V ponedeljek se je v Varšavi začel peti povojni kongres zveze sindikatov Poljske, ki je obravnaval razna vprašanja v zvezi z nalogami sindikatov v gradilni socializma in izboljšanju delovnih razmer in življenjske ravni delovnih ljudi. Na kongresu je govoril tudi prvi sekretar CK Poljske združene delavske partije Gomulka in zavzel stališče k poglavitnim problemom poljskega gospodarstva.

TOKIO. — V japonski prestolnici se je pred dnevi začela prva konferenca o socialnem zavarovanju v državah Azije in Oceanije. Na pomembno zasedanje je prispele nad sto delegatov iz Burme, Irana, Izraela, Turčije, Sovjetske zveze, Japonske in drugih držav ter predstavniki mednarodnih organizacij.

MADRID. — Španske oblasti še naprej zatirajo sleherno svobodno udejstvovanje demokratičnih sil in neusmiljeno preganjajo vse tiste, ki ne soglašajo s sedanjim diktatorskim režimom. Pred sodišči se vrste procesi proti neustrašnim demokratom in zopeti se polnijo z ljudmi, katerih edini zločin je v tem, da se borijo za svobodo svojega ljudstva. Sodišče v Madridu je pred dnevi spet obsodilo sedem oseb na tri do enajst let ječe, in sicer pod obtožbo, da so ustanavljali anarhistične krožke in širili propagando.

WASHINGTON. — Na sedežu ameriške vlade so uradno sporočili, da se bosta predsednik Kennedy in predsednik britanske vlade Macmillan v dnevi 19. in 20. decembra sestala na otokih Bahama. Oba državnika bosta ob tej priložnosti obravnavala vse mednarodne probleme, predvsem vprašanje Kube, kitajsko-indijskega obmejne spora in Berlina, po vsej verjetnosti pa bodo razgovori obsegali tudi prizadevanja Velike Britanije za vključitev v EWG. Še pred tem srečanjem pa se bo britanski premier sestel s francoskim predsednikom de Gaullem.

ALŽIR. — Alžirski zunanji minister Mohamed Kemisti je v parlamentu, ko je poročal o zunanji politiki, med drugim poudaril, da načela, ki so bila potrjena na konferencah v Bandungu, Beogradu in drugod, na katerih je sodelovala Alžirija, »osveljujejo pot, po kateri moramo iti.« Po njegovih besedah določa zunanjo politiko alžirske vlade izgradnja demokratične in ljudske republike, kot prvi pogoj za to, da ustvarimo socialistični red, k čemur z vsem srcem teži alžirsko ljudstvo.

PJONGJANG. — Vlada Korejske demokratične ljudske republike je objavila spomenico, v kateri zahteva evakuacijo ameriških sil iz Južne Koreje in neodvisno miroljubno združitve dežele. Spomenica poziva Združene narode, naj prekličejo svoje prejšnje resolucije o korejskem vprašanju, zagotovijo umik ameriških in drugih tujih čet iz Južne Koreje ter preprečijo tuje vmešavanje v notranje zadeve Koreje.

NEW YORK. — Vlada Vzhodne Nemčije je izrazila pripravljenost, da z Zahodno Nemčijo sklene sporazum o prepovedi jedrskega orožja na ozemlju obeh nemških držav. V Zahodni Nemčiji pa kot predlog soveda nima odziva, kajti Adenauerjev režim se že naprej zavzema za atomsko oborožitev zahodnonemške vojske.

BEOGRAD. — Med Srbijo in Slovenijo so bili te dni izmenjani obiski književnikov. Srbski književniki so imeli po raznih slovenskih mestih uspele literarne večere, obratno pa so se slovenski književniki na podobnih prireditvah po Srbiji predstavili tamkajšnjemu prebivalstvu.

HAVANA. — Predsednik kubanske vlade Fidel Castro je odgovoril ameriški predsedniku Kennedyju, kateri je zahteval inspekcijo nad odstranitvijo sovjetskih raket in bombnikov z ozemlja Kube. Castro pravi, da je na tako inspekcijo pripravljen le pod pogojem, da Združeni narodi lahko na licu mesta preučijo, ali so bila odstranjena tudi vojaška večbalistična na ameriškem ozemlju, kjer so vezbali kubanske emigrante za nov napad na Kubo.

MARIBOR. — V obojestranskem razumevanju in popolnem soglasju je mešana avstrijsko-jugoslovanska komisija za obnovo obmejnih znakov in ureditev meje pred dnevi zaključila svoje delo s podpisom zaključnega protokola v Mariboru. Tekom štirih let je komisija na 321 km dolgi meji med Avstrijo in Jugoslavijo geodetsko preverila pravičen položaj pri 6971 mejnih stebrih, zamenjala z novimi obmejnimi znaki 2139 izginulih in postavila na pravo mesto 656 obmejnih znakov. Dodano so postavili še 49 obmejnih znakov, da bi bila mejna črta na terenu bolj vidna. Tako je komisija poskrbela, da bi se v bodoče lahko ognili sleherni krivili ali polkrobnosti meje.

Zvišanje prispevkov za brezposelno zavarovanje in doklad za dojenčke

S 1. januarjem 1963 bodo prispevki za brezposelno zavarovanje zvišani za 1%. Ker morata te prispevke plačevati delodajalec in delojemalec vsak na polovico, bo dejanska obremenitev na delodajalca znašala pol odstotka.

Prispevki za brezposelno zavarovanje so prvotno znašali 3% mezde ali plače. Za leto 1962 so bili ti prispevki znižani na 2%. Ker rok znižanja poteka z 31. 12. 1962, bodo od 1. januarja 1963 prispevki znašali spet 3%. Poldrug odstotek prispevka bo plačal delojemalec, poldrug pa delodajalec.

S 1. januarjem pa stopi v veljavo tudi zvišanje enkratne doklade za dojenčke za 100%. Doslej je ta doklada znašala 600 šil. na dojenčka, od leta 1963 naprej pa bo znašala 1.200 šil. Doklado bodo izplačevali kot doslej v dveh enako visokih obrokih.

Kakšno knjigo naj kupimo otroku?

Bližajo se prazniki, ko bomo tudi za naše otroke iskali primerna darila. Mnogi starši se v takih trenutkih vse preveč radi — navadno brez pravega premisleka — odločijo za kakšno nekoristno stvar, vse premalo pa mislijo na to, da je tudi za otroka najlepše darilo primerna knjiga. Pri naših otrocih je tako darilo še posebnega pomena: dobra slovenska otroška ali mladinska knjiga jim ne bo odpirala le okno v svet in jih seznanjala z raznimi zanimivostmi življenja, marveč jim bo hkrati še približala tudi lepote materinega jezika.

Seveda pa izbiranje knjig za otroke ni lahka stvar. Treba je tukaj marsikaj preudariti, saj gre za to, da bo imel otrok s knjigo veselje in da mu bo poleg tega tudi koristila. Za otroka v predšolski dobi bomo jasno izbrali knjigo, ki ga bo pritegnila predvsem s svojimi ilustracijami in vendar v njem že vzbudila tudi zanimanje za besedilo, s katerim ga bo pač morala seznaniti mati.

Mnogo težja je izbira, ko gre za otroke v šolski starosti. Otroci, dekle ali fant, v teh letih je notranje razgiban, bolj kakor je bil do teh let in bolj, kakor bo razgiban v poznejših letih. Za vse ima odprto srce, vse ga zanima, s čimer se srečuje. Željan je akcij, željan velikih doživetij. Vse v njem vre, vsak dan, vsak mesec na novo in vsako leto na novo. Zato je za takega otroka značilno predvsem to, da ni ustaljen, da išče tisto, kar bi ga najbolj zanimalo in pri čemer bi potem ostal. Danes se navduši za to in jutri že za drugo problematiko in prav tako tudi za knjigo.

Razumevanje otroka je v teh letih osnova tudi takrat, kadar želimo nasvetovati ali kupiti otroku dobro knjigo. Kolikor bolj bomo poznali otroka po njegovih notranjih željah in po njegovem smislu, ki ga kaže ta čas za neke vrste literaturo, toliko bolj mu bomo tudi lahko dobro svetovali pri izbiri knjig. Toliko lažje se bo potem oprijemal, vsaj za neko razdobje, neke problematike, ki mu bo v življenju še mnogo pomenila.

Zato je treba pri izbiri knjig za otroke te starosti dobro premisliti. Predvsem pa jim je treba dati knjigo kvalitetnega avtorja, ker le v taki knjigi bodo našli koristno branje. Otroci v tej starosti sicer že zavračajo izrecno otroške knjige, še vedno pa zelo radi segajo po knjigah ljudskih pravljic, saj jih znova pritegnejo duhovita pripoved in ljudska modrost. Predvsem pa ne smemo pozabiti na razne potopise, ki težijo željo otrok po spoznavanju sveta, daljnih dežel, ljudi in njihovega življenja. In končno še poljudna znanstvena literatura, ki odpira otroku vrata v svet znanosti.

Izbira vseh takih knjig je tudi na slovenskem knjižnem trgu zelo bogata in zato ne bo težko, da bomo za našega otroka našli primerno darilo — lepo slovensko knjigo!

„Čez Logo vas razlegaj se slovenski glas!”

Že dolgo vrsto let in ne samo let marveč desetletij pod tem geslom gojijo našo vedno lepo pesem pevci iz Loge vasi in okolice. Saj ima pevska kultura prav v teh krajih ob Vrbskem jezeru že staro tradicijo, staro po letih in veliko po uspehih. In tudi danes, čeprav je potujčevanje slovenskega življa na Koroškem ravno v vaseh enega največjih tujkoprometnih središč že močno spremenilo narodnostni sestav prebivalstva, velja Loga vas s soslednimi vasi za enega izmed stebrov slovenskega petja v naši deželi. Kljub številnim hudim udarcem preteklosti in raznim težavam sedanosti v Logi vasi živi in deluje slovensko prosvetno društvo, katerega hrbtenica pa je prav pevske zbor, ki požrtvovalno nadaljuje tradicijo in s svojim nesebičnim delom vedno znova spet dokazuje, da se čez Logo vas še vedno razlega slovenski glas.

Zadnjo soboto zvečer se je ta glas spet posebno močno razlegel, ko je bila v nabito polni dvorani gostilne „Marica” lepa pevska prireditev. Domače društvo je imelo v gosteh združeni pevski zbor Kulturno-umetniškega društva „Triglav” Duplje in Delavsko prosvetnega društva „Svoboda” Stražišče-Kranj, ki je gostoval na povabilo Slovenske prosvetne zveze. Pod vodstvom dirigenta Ošabnika je 50-članski moški zbor poklonil navzočemu občinstvu prekrasno darilo: skrbno izbran in dovršeno podan spored slovenske narodne in umetne pesmi, s katero je navdušil in naravnost zadivil številne ljubitelje petja, ki so kljub izredno slabemu vremenu napolnili dvorano do zadnjega kotička.

V krajih, kjer imajo lastne pevske zборе, prebivalstvo razumljivo zelo dobro zna razlikovati med dobro in slabo zapeto pesmijo; če pa je domači zbor tudi na kvalitetni višini kot logavaški, potem so tamkajšnji poslušalci posebno kritični in s priznanjem radodarni le takrat, ko slišijo res lepo in ubrano petje. Ob gostovanju gorenjskih

pevcev zadnjo soboto je bilo navdušenje občinstva vsekakor pristno in iskreno. To pa je tudi najlepše priznanje gostom iz sosedne Slovenije, ki so pokazali zavidljivo visoko raven pevske kulture.

Predaleč bi vodilo, če bi hoteli podrobno govoriti o bogatem sporedu. Dejstvo je, da so morali gostje marsikatero pesem ponoviti, potem pa še dodajati vedno nove komade. Tudi pozneje, ko je za ples in zabavo igral inštrumentalni trio, sestavljen iz članov pevskega zbora, so morali godbeniki vedno spet odložiti svoje inštrumente in po dvorani se je ponovno razlegala pesem. Peli so gostje z Gorenjske in peli so domači pevci, ki so pod vodstvom svojega pevovodje Hanzija Aichholzerja gorenjskemu zboru že v pozdrav zapeli geslo in po koncertu na željo gostov in domačinov še postregli z venčkom pristnih koroških narodnih pesmi, pri katerih je prišel do polne veljave tudi priznani tenor Tevžejja Kakla.

Pozno v noč, za mnoge pa prav v jutranje ure je trajala prijetna družabnost, okraščena z melodijami neumornih pevcev in godbenikov. Bilo je pravo bratsko srečanje,

ki je povezovalo goste z Gorenjske in domačine iz krajev ob Vrbskem jezeru, naše slovenske ljudi in tudi one, ki ne obvladajo slovenske govornice, pa so kljub temu prihiteli na prireditev. Zato je predsednik domačega društva Maksi Kaki že uvodoma, ko je izrekel dobrodošlico gostom, pozdravil navzoče v obeh deželnih jezikih in domači zbor je poleg slovenskih zapel tudi nemško pesem, zavedajoč se, da petje zbližuje in združuje dobromisleče ljudi preko vseh meja.

Prireditev v Logi vasi je bila torej korekten prispevek k prizadevanjem vseh tistih tu in onstran državne meje, ki se iskreno trudijo za zbližanje in medsebojno razumevanje sosednih narodov in dežel. V tem smislu so izzvenele tudi besede predstavnikov domačega društva in gostov, ki sta izrazila željo po nadaljnjih še tesnejših stikih, ker le v medsebojnem spoznavanju in spoštovanju je pot k mirnemu sožitju obeh narodov v deželi, hkrati pa k dobrososedskim odnosom med državami.

Francoski biseri pariškega baritonista Cluzela

V okviru francosko-avstrijskega društva je ta ponedeljek gostoval v Celovcu pariški baritonist Jacques Cluzel, ki je ob klavirski spremljavi profesorja dunajske glasbene akademije Hermanna Nordberga posredoval prave bisere iz francoske glasbe. Na sporedu so bila sama znana in mednarodno priznana imena: Jean-Baptiste Lulli, Jean-Philippe Rameau, Gabriel Faure, Henri Duparc, Camille Saint-Saens, Claude Debussy, Francis Poulenc in Maurice Ravel. Uvodnim opernim arijam so sledile Faurejeve pesmi o morju in ladjah, v drugem delu sporeda pa sta venček balad zaključili Ravelovi epska pesem in zdravljica.

Baritonist Jacques Cluzel je mlad po letih, posebno mladeniški pa po svoji glasovni zmogljivosti; tudi najbolj zahtevni prehodi mu očitno ne delajo težav in njegov glas je ob koncu koncerta prav tako svež kot v začetku. Sploh je bila srednja dvorana Doma glasbe za trenutke naravnost premajhna za njegov krepki in spet mehki bariton, ki je namah osvojil vse navzoče in jih nezadržno potegnil v silni krog čudovitih melodij velikih francoskih mojstrov glasbe.

Prireditev, za katere realizacijo se je posebno trudil francoski honorarni konzul v Celovcu Peter Griebichler, je bila velik užitek za ljubitelje izbranega petja in je prišlo to do izraza tudi v navdušenju hvaležnega občinstva. Škoda je samo, da udeležba ni bila taka, kot bi je bila vredna visoka kvaliteta koncerta.

Proslava stoletnice Slomškove smrti

Po velikih spominskih prireditvah v lavantinski škofiji, v Gorici in v Trstu je bila zadnjo nedeljo tudi v Celovcu slavnostna akademija ob stoletnici smrti škofa Antona Martina Slomška. Načrte prireditev je seveda v veliki meri prekrizalo slabo vreme in je morala številne prazne seдеže zasedati sodelujoča dijaška mladina, vendar je bil pogled v Veliko dvorano Doma glasbe prav zaradi tega posebno razveseljav, kajti mlada generacija je v prvi vrsti poklicana izpolnjevati in nadaljevati oporoko velikega narodnega buditelja Slomška: ohraniti ljubezen in zvestobo materni govorici.

Akademijo je priredila Krščanska kulturna zveza v sodelovanju z Mohorjevo družbo, Akademijo slovenskih bogoslovcev, slovenskim učiteljstvom, Zvezo pevskih društev in Koroško dijaško zvezo. Zastopniki vseh teh organizacij so v svojih govorih orisali lik Slomška, spregovoril pa je tudi predstavnik lavantinske škofije iz Maribora. Poleg govorov je spored obsegal vrsto pesmi na Slomškovo besedilo, ki so jih izvajali dijaški zbori ter pevske društvo „Jakob Petelin Gallus”, v zborni recitaciji in odrskem prizoru „Od zibelke do groba” pa je bilo ponazorjeno Slomškovo življenje in delo.

Ne bi se spuščali v podrobnosti in značaj prireditev, še posebno ne v izvajanja posameznih govornikov; naj zadostuje ena sama ugotovitev: Slomšek je bil po svojem bistvu mnogo bolj življenjski in po svojem delovanju mnogo širši, kot smo ga spoznali na tej prireditvi. Tej njegovi življenjski širini so dajale izraza edinole njegove danes v veliki meri ponarodele pesmi, ki so jih zbori podajali res lepo in ubrano. In še eno: Slomšek je bil praviloma prikazan tudi kot veliki učitelj, zato pa smo — zlasti v slavnostnem govoru — pogrešali besedo o tem, kako koroški Slovenci izpolnjujemo njegovo oporoko na šolskem področju, da bi naši mladini danes in v bodoče zagotovili šolsko izobrazbo v materinem jeziku. Morda bi bila taka beseda ob tej priložnosti na mestu posebno še zato, ker se je prireditve udeležil tudi narodni poslanec Weiss, ki je svoječasno vplivno sodeloval pri oblikovanju sedanje manjšinske šolske zakonodaje in ki se je pri zadnjih volitvah posebno prizadeval za glasove koroških Slovencev.

Kapitalne družbe in inozemski kapital v avstrijskem gospodarstvu

Po drugi strani pa spoznamo, da se je inozemski kapital najbolj vrnil v industrijo, kjer je zaradi konjunkture in tehnične revolucije največ zaključka (n. pr. industrija nafte, elektro- in radioindustrija, tekstilna industrija in industrija gradbenega materiala). Če bi glede inozemske udeležbe upoštevali še industrijo, ki je v posesti družb z omejenim jamstvom, bi spoznali, da je njegov vpliv tudi velik v kemični industriji in v industriji živil in nasladil, torej povsod tam, kjer se denar hitro obrača in bogato obrestuje.

1. Vpliv v industriji

V industriji, kamor pri našem podrobnem pregledu prištevamo tudi rudarstvo in pridobivanje kovin, se nam mimo statističnih podatkov kaže še naslednja konkretna slika:

1. Rudarstvo in pridobivanje kovin

Na področju rudarstva in pridobivanja kovin naletimo poleg podružabljenih podjetij, ki smo jih navedli v začetku naše razprave, najprej na Tauchener Kohlenindustrie AG, ki je do 80 % v posesti Kärntner Montanindustrie Ges. m. b. H., ki pa je stoodstotna last angleške The

Henckel v. Donnersmark-Beuthen Estates Ltd. Tudi pridobivanje magnezita stoji takorekoč v celoti pod inozemsko kontrolo. Österreichisch-Amerikanische Magnesit AG v Radentheinu je popolnoma v posesti ameriške General Refractor Comp. v Philadelphiji. Tudi Veitschacher Magnesit-Werke AG, ki poseduje tudi večino akcij Steirische Magnesit-Industrie AG, je do 70 % v rokah švicarske Magnesia SA v Baslu in s tem pod francosko kontrolo.

V industriji aluminija obstoja poleg podružabljenega podjetja Ranshofen-Berndorf AG še Salzburger Aluminium Industrie Ges. m. b. H., ki je v celoti last švicarske industrije aluminija. Od Metallwerke Plansee AG ima vse akcije ameriška Schwarzkopf Development Corp. v New Yorku.

2. Železame, jeklarne, strojna industrija in industrija vozil

Med udeleženci na tej industriji naletimo najprej na podružabljeno Creditanstalt-Bankverein. Ta banka ima večino akcij na Hutter & Schrantz AG, Lapp-Finze Eisenfabriken AG, Austria Email AG z njeni-

mi družbami F. Siemens AG in Triumphwerke Ges. m. b. H. ter na M. Müller AG; njena izrecna posest pa je Österr. Armaturen Ges. m. b. H. ter sestrške družbe Teudloff-Vamag AG in Hübner & Mayer Ges. m. b. H.

Creditanstalt ima v svojem koncernu združeno takorekoč vso avstrijsko industrijo vozil. Poleg Steyr-Daimler-Puch AG poseduje tudi sestrski družbi Saurerwerke AG in Kromag AG, obvlada pa tudi še Jennbacher Werke AG kjer je skupno z nemškim podjetjem Mannesmann-Meer AG Stuttgart edini lastnik tega podjetja.

Vpliv Creditanstalt opazamo v strojni industriji. Tako je na Heid AG udeležena z večino akcij, na tovarni turbin Andritz AG s 75,6 %, medtem ko preostali del akcij pripada švicarski Escher-Wyss AG Zürich. Tudi Wertheim-Werke AG pripada Creditanstalt.

Podružabljenim podjetjem pa še pripadajo St. Egydener Eisen- und Stahlindustrie AG (Bohler & Co.), J. Odella AG (občina Dunaj), Waagner-Biro AG (Länderbank) in Schiffswerft Korneuburg AG (DD SG).

Avstrijski privatni kapital predstavljajo Gräf & Stift AG, Lohner-Werke Ges. m. b. H., Rotax-Werke AG, C. Reichert AG, Vogl & Noot AG Draht- u. Walzwerk Thörl, Stei-

rische Kettenfabriken Peng-Walenta, Eisenwerk Breitenfeld Ges. m. b. H., Tiroler Röhren- u. Metallwerke AG ter Eternitwerke L. Hatschek Vöklbruck, Portlandzementfabrik Gmunden, Duritwerke Kern & Co., Wittersdorfer Zementwerke in Peggauer Zementfabrik, ki si jih delita družini Hatschek in Kern na polovico. Poleg teh predstavljajo privatni kapital še Brevillier-Urban AG, Schmidtstahlwerke AG, Allgemeine Kugellager Fabriks AG in R. Klinger AG.

Inozemski kapital s tega področja predstavljajo naslednje industrijske družbe: Hirtenberger Patronen-, Zündhütchen- und Metallwarenfabriken AG, ki je last Hubertus AG Solothurn kot holding družbe značnega mednarodnega financirja Fritz Mandla in francoske družbe Manufacture de Machines du Haut-Rhein AG. Polnoma inozemska lastnina sta nadalje akcijski družbi Alfa-Laval (švedska), Danubia (francoska) in družbi z omejenim jamstvom Ideal Standard (ameriška) in C. P. Goerz. Tovarna hitrih stikalnic König & Bauer AG je do 20 odstotkov v nemških rokah, medtem ko poseduje 60 % delnic od nemškega kapitala kontrolirana družba Hahn & Kolb Ges. m. b. H. Podjetje J. M. Voith AG St. Pölten je sicer do 40 % v rokah Länderbank, vendar je tu vpliv nemške J. M.

Voith Ges. m. b. H. preko druge lastnice na avstrijskem podjetju T. Voith zelo močan. Tudi podjetje Strager Maschinenfabrik AG, ki je drugače avstrijska privatna posest, je pod močnim vplivom švedskega kapitala. Švedski kapital pa kontrolira tudi AGA-Werke Ges. m. b. H. na Dunaju, AGA-Radiatorenwerke Ges. m. b. H., Industriegaswerk Vesselinov Ges. m. b. H., Sauerstoff-Disousgaswerk Salzburg Ges. m. b. H., TEGA Ges. m. b. H. in Sauerstoffwerke Buchbauer & Co. Ges. m. b. H.

Mimo teh velikih podjetij pa je v celoti ali vsaj delno v inozemski posesti še vrsta manjših podjetij železindustrije.

3. Elektro- in radioindustrija

Poleg treh velikih podržavljenih podjetij (Elin-Union AG, Siemens & Halske Ges. m. b. H. in Siemens Schuckert-Ges. m. b. H.) obstojajo v Avstriji še podjetja velikih mednarodnih elektrokonzernov. Izmed njih bo pri nas okoli še najbolj poznan Philipsov koncern, ki tudi v Celovcu gradi zelo veliko tovarno. K temu koncernu spadajo v Avstriji poleg Philips Ges. m. b. H. še Wiener Radiowerke AG, Radiowerke Horny AG in Allgemeine Glühlampenfabriks Ges. m. b. H., ki jo je koncern kupil od podržavljenega Elin-Union AG. (Še nadaljuje)

Lambert Pisjak - Pridovnik

Radiše. — V 64. letu starosti je pretekli teden preminul širom naših dolin poznani posestnik Pridovnikove kmetije Lambert Pisjak. V nedeljo smo ga v obilnem številu spremljali na njegovi zadnji poti po zasneženi radiški planoti na pokopališče v zemljo, ki jo je tako iz srca ljubil in za katero je v svojem življenju toliko pretrpel. Hudo je bilo slovo od njega ob spominu na vse, kar je on za Radiše pomenil.

Lambert Pisjak — Pridovnik je bil znan in spoštovan širom naših dolin, kjer živijo družine, ki so z njim delile trpljenje izseljenstva. Skromnega, več kot preprostega moža z občudovanja vrednim znanjem in poznanjem, z jasnimi odločitvami in tehničnimi nasveti pa so imeli tekom zadnjih 15 let priložnost spoznati številni drugi kmetje med nami.

Ze kot mlad mož je Pridovnik med Radišani zaslovel kot preudaren in dalekoviden gospodar, ki je vedel, kaj je zemlji dolžan in kaj mu ona zato lahko da. Prvi je pričel že pred drugo svetovno vojno hoditi pota sodobnega kmetovanja. Njegova polja so bila vzorna, pridelki zavidljivi. Toda to njegovo prizadevanje je mahoma prekinila 15. april 1942 in več kot triletno gorje izgona z domače zemlje v mrzlo in sovražno tujino. Tudi Pridovnik je s svojo ženo in kopico nedoraslih otrok delil na Hesselbergu in drugod usodo stoterih naših družin. Kdor ga je na tej poti gorja srečal, ni spoznal v njem le ziskrbljenega in vedno dobrotljivega očeta, marveč tudi moža s kot skala trdnim zaupanjem v bodočnost in s prepričanjem v zopetno vrnitev na sončne Radiše.

In v tem zaupanju se je Pridovnik leta 1945 vrnil na svojo domačijo, pokleknil pred njenim pragom in poljubil rodno zemljo vesel, da je s svojimi spet doma, a s težko srčno bolečino, da je medtem vojna vzela njegovega najstarejšega sina Bertija, ki je moral preleteti kri za krivico in nasilje, ki jih je oče odklanjal iz dna svojega demokratičnega prepričanja.

K Pridovniku se je spet vračalo staro življenje. Od zore do mraka je šla družina za delom, rajni kot njen poglavar je pa pri tem spoznaval, da zahteva čas od nas združitev kmečkih vrst in samopomoči v lastnih organizacijah. Komaj je v Celovcu pričela 1947 delovati Slovenska kmečka zveza, se je pričel rajni Pisjak vedno oglašati na njenem sedežu ter prenašati njena načela, njeno delo in prizadevanje tudi na Radiše. Leta 1952 je iniciativno sodeloval pri ustanovitvi Južnokoroške semenarske zadruge, katere predsednik je ob ustanovitvi tudi postal.

Rajni Pridovnik pa ni bil le skrben kmet, temveč tudi dober poznavalec in kritični ocenjevalec zgodovine. Kot tak je pričel raziskovati in opisovati tudi radiško preteklost. S svojimi prispevki v koroških slovenskih publikacijah je bogatil zakladnico zgodovine naših krajev, širni svet pa seznanjal z njeno sedanostjo.

»Preprost radiški kmet«, kakor se je rajni Pridovnik tako rad imenoval, ni več med nami. Z njim v naših vrstah ni le omahnil trdoživ in neuklonljiv kmet, marveč tudi težko pogrešljivo svetovalec, predvsem pa iz dna svojega srca pošten, zvest in značajan mož. Kot tak bo v našem spominu vedno spet oživel, ko bo treba v krutosti življenja izpričati zvestobo materini besedi, rodni zemlji in naši narodni skupnosti. V našem spominu pa bo tudi vedno oživel, ko bo treba ob vseh udarcih življenja le spet dvigniti glavo, se ozreti ponosno okoli sebe in pogumno napraviti nadaljnji korak v bodočnost.

125 let avstrijskih železnic

Prejšnji teden, 23. novembra, je minulo 125 let, odkar je prva parna lokomotiva potegnila prvi vlak v Avstriji. Z velikanskim ropotom, z letječimi iskrami in ogromnim oblakom parnega dima se je premikala prva avstrijska železnica na trinajst kilometrov dolgi progi iz Floridsdorfa do Deutsch-Wagrama. Ob tem skromnem začetku železniškega prometa je bilo dunajsko prebivalstvo prekipevajoče navdušeno, vendar z mešanimi čustvi, ker pre-mnogoo ljudi ni zaupalo v uspeh nove komunikacijske pridobitve, saj so kot vlačilno silo poznali le konja, vola in še človeka. Vendar je občinstvo ob prvi vožnji vznemirjeno kričalo in sicer tako, da se je godba vojaške kapele komaj še slišala.

Prva lokomotiva v Avstriji, izdelek Stephensonove delavnice v Newcastle, je vlekla 8 vagonov, pet prvega in tri drugega razreda. Takrat so bili tudi z udobnostjo vagonov zadovoljni. Razdeljeni so bili po oddelkih za

Častitljiv življenjski jubilej

Loga vas. — Matevž Rainer, p. d. Sušnik v Logi vasi, je pred nedavnim praznovanjem ob občudovanju vredni duševni in telesni čilosti visok, častitljiv življenjski jubilej — osemdesetletnico svojega življenja. Pri-družujemo se vsem, ki so mu ob življenjskem jubileju čestitali, kakor svojci in vaščani ter številni drugi iz bližnje in daljnje okolice, ki našega jubilarja spoštujejo in cenijo.

Ko Matevžu Rainerju z najboljšimi željami za bodočnost stiskamo v duhu roko, bi radi sebi v pobudo in za svetel zgled drugim predložili njegov plemeniti in kremeniti značaj — grče in korenine koroških Slovencev. Ta opis more biti le poskus, ker ni lahko najti ustreznih besedi in tudi ni mogoče v kratkem sestavku zajeti ves lik vzornega moža iz naših vrst.

Vsa vsebina njegovega življenja je delo, žrtve in zvestoba, vedno je zvest geslu: »Vrlo mož ne živi zase« ter načelu: Skrbi zase, ljubi brata, otmaj ga — odprti mu vrata!

Jubilant je bil rojen 17. novembra 1882 kot kmečki sin pri p. d. Pobrežnjaku. Hiša je bila znana kot hiša dobrote in pristnega slovenskega gostoljubja ter zaradi odličnih vzgojnih metod. Oče jubilarja je bil pobudnik velikega slovenskega ljudskega tabora leta 1870 na Zopražah, kjer so Slovenci na množičnem shodu zahtevali svoje pravice, ki so jih okrnjevali tudi že takrat. Borba za življenjski obstoj koroških Slovencev traja vsa desetletja in v to borbo se je jubilar vključeval z vso svojo prirojeno in priučeno sposobnostjo ter prizadevnostjo.

Nadarjeni Matevž je z uspehom končal v letih 1903 do 1905 kmetijsko šolo v Celovcu. Nekaj časa je bil upravnik na neki

Skrb za otroke, ki so ovirani v svojem razvoju

»Življenjska pomoč za v razvoju ovirane otroke« je društvo, ki so jo letos februarja ustanovili v Celovcu. Organizacija je skupnost staršev, zdravnikov, vzgojiteljev in prijateljev takšnih otrok, ki ne morejo vzrasti kot normalni otroci in biti tako vzgojeni. Društvo si je zadalo lepo nalogo, da ustvari pogoje, da bodo tudi ti ljudje mogli živeti življenja vredno življenje v človeški družbi in da bi se tudi sami mogli prebijati skozi življenje.

Predsednik društva docent dr. Wurst in drugi izvedenci so izjavili, da število takšnih nesrečnih otrok stalno narašča in sicer nasprotno domnevam, ki so prevladovali doslej, da so te posledice dedne. Duševne in telesne okvare otrok nastajajo nabolj zaradi bolezni mater v času nosečnosti, ali pa zaradi različnih bolezni, ki jim je otrok podvržen v detinskih letih. Starše takih otrok so opozorili, da naj bi ob takih primerih nikakor ne zamudili poklicati zdravnika. V ta namen je tudi na razpolago zdravilno pedagoški preiskovalni urad v Celovcu in posebni otroški vrtec v posebni šoli I v Celovcu.

Društvo se razen posebne vzgoje in šolanja teh nesrečnih otrok prizadeva za njihovo nadaljnjo oskrbo po odpustu iz šole, kakor z ustanovo »Mladina na delu«, kjer se taka mladina v »zaščitenih delavnicah« lahko posveča rednemu delu. Organizacija si je postavila nalogo, da postavi tudi v Celovcu po-

graščini pri Krivi Vrbi, od leta 1910 dalje pa je gospodar Sušnikove kmetije, ki jo je zgledno uredil in vzorno vodi. Z uspehom in pošteno je trgoval tudi z lesom in končno zgradil tudi moderno gostišče za lujski promet.

Od leta 1908 do 1920 je bil sposoben občinski tajnik logavaške občine pod vodstvom župana Šalerja. Po prvi svetovni vojni je bil trikrat izvoljen za župana v Logi vasi. V tej svoji funkciji je vodil občinsko gospodarstvo skrbno in preudarno v dobro vseh občanov brez razlike mišljenja in politične pripadnosti. Kljub temu ga je avstrofašizem leta 1935 brez vzroka odstavil kot župana.

Ni mogoče podrobno opisati vsega koristnega dela, ki ga je Rainer vse življenje razen svojim poklicnim dolžnostim z vso predanostjo, prepričanjem in razumevanjem posvečal našim skupnim narodnostnim, kulturnim in gospodarskim prizadevanjem. Uspešno je sodeloval v naših krajevnih in osrednjih slovenskih organizacijah. Ohranitev slovenske besede in pesmi po naših od slovenskih prednikov podedovanih domovih na naši zemlji mu je vedno srčna zadeva in stvar nesebične dejavnosti.

V času nacističnega nasilja je moral tudi jubilar doprinesiti s svojo družino hudo žrtev. V pregnanstvu v izseljenških taboriščih je moral izpiti grenko kupo trpljenja izobčencev, dočim se je na njegovi lastni domačiji šopiril tujec. Klonil pa ni niti trenutek in nikdar ni zgubil vere v končno zmago resnice in pravice.

Jubilant se lahko s ponosom ozira nazaj na svojo koristnemu delu posvečeno življenjsko pot. Ob njegovem jubileju mu želimo še mnogo zadovoljnih in srečnih let življenja!

dobno »zaščiteni delavnici«, kakršne obstojajo že v Grazu in na Dunaju.

Na vsem Koroškem ugotavljajo okoli pet sto otrok, ki so ovirani v razvoju. Na konferenci so izražali, da prizadevanje te koristne skupnosti ni le v uteho in korist prizadetih staršev in razvoju oviranih otrok, temveč dragoceno tudi za vso družbo, kajti v nobeni družini ni izključeno, da pride na svet otrok, ki ni tako srečen, kot so drugi.

Zasedanje predstavnikov avstrijskih velesejmov

V trgovinskem ministrstvu na Dunaju je bilo pretekli teden zasedanje predstavnikov avstrijskih velesejmov. Obravnavali so velesejska gospodarska vprašanja, investicijske in reklamne akcije za prihodnje leto. Razen tega so določili tudi termine za velesejske prireditve v letu 1963. Na zasedanju so sprejeli potrebne sklepe za nadaljnji uspešni razvoj avstrijskih velesejmov v službi gospodarstva in za razširitev mednarodnega pomena avstrijskih velesejmov.

Posebno častno priznanje je zasedanje zastopnikov avstrijskih velesejmov izreklo zastopnikom Avstrijskega lesnega in koroškega velesejsma Celovec, velesejskemu prezidentu Rudolfu Novaku in velesejskemu direktorju Friedrichu Gutschmarju, ko so jima poverili vodstvo poslov delovne skupnosti avstrijskih velesejmov.

Na tire so postavili stare in nove lokomotive avstrijskih zveznih železnic, med temi tudi najstarejšo parno lokomotivo, ki je še danes v prometu ter je njeno rojstno leto 1887. Razen teh so postavili na vpogled tudi že popolno električno lokomotivo gradbenega leta 1912. Tudi na postaji v Floridsdorfu so posvetili veliko pozornost železniškemu jubileju. Razstavili so modele prvih parnih lokomotiv in vagonov, ki po svoji obliki spominjajo na stare pošne kočije.

Ob začetku prve svetovne vojne je znašala dolžina železniškega omrežja avstrijske monarhije okoli 46.000 kilometrov. Po vojni je prva avstrijska republika stala pred silnimi nalogami železniške obnove. V dobi nacističnega vladanja pa je avstrijskim zveznim železnicam huda predla. Dediščina tisočletnega »raja« so bile po bombah porušene postaje, raztrgane železniške proge, razdejani mostovi in izžgani vagoni. Takšna je bila zapuščina nacistov in zares čudo je, kaj je uprava avstrijskih zveznih železnic vse storila za uspeš-

Slovenji Plajberk

O veseli svatovščini, ki smo jo pri nas pred nedavnim obhajali, hočemo danes na kratko poročati. Srečen mladi novoporočeni par sta bila Folli Wieser in Pavla Wiese.

Zenin in nevesta sta se poznala več let, saj sta doma oba iz vasi in sta bila takorekoč soseda. Iz poznanstva se je rodila ljubezen in sklenila sta, da nastopita skupno pot skozi življenje.

Po poročnih obredih je bilo v gostilni pri Serajniku prijetno domače ženitovanjsko slavlje. Ljudje, ki jih je kljub skrajno neugodnem vremenu prišlo veliko, so se v iskreni domači razigranosti imeli prav dobro in so nočne ure hitro in skoraj neopazno minevale. Šele v poznih jutranjih urah so zaključili veselje in zabavo in se zadovoljni razhajali na domove.

Zenin, ki mu bo mlada žena gospodinjila, je kmet in lesni trgovec v Stovenjem Plajberku. Oba izhajata iz zavednih slovenskih družin in ne dvomimo, da bosta izročilom svojih prednikov ostala zvesta vse dni življenja in dragocene vrline posredovala tudi svojemu naraščaju.

Novoporočencema iskreno čestitamoi

Hranilnica in posojilnica Bilčovs
registrirana zadruga z neomejenim jamstvom

V a b i l o

na občni zbor Hranilnice in posojilnice Bilčovs, registrirane zadruge z neomejenim jamstvom, ki bo v soboto, dne 8. decembra 1962 ob 10.00 uri predpoldne v zgornjih prostorih pri Miklavžu v Bilčovsu.

Dnevni red:

1. Otvoritev in pozdrav
2. Izvolitev zapisničarja in dveh overovalcev
3. Poročilo upravnega odbora
4. Poročilo nadzornega odbora
5. Pregled in potrditev letnih računov 1961
6. Razrešnica nadzornemu odboru
7. Volitev nadzornega odbora
8. Določitev pristopnine
9. Slučajnosti

V slučaju nesklepnosti se ob upoštevanju določb o roku razglašajo skliče z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih članov (§ 31 pravil).

Vse člane iskreno vabimo, da se občnega zbora prav zanesljivo udeležijo. Zadrugniki ne omalovažujte Vaše pravice sodelovanja o delu Vaše zadruge, katere je bila ustanovljena in tudi deluje le v Vašo korist.

Upravni odbor

Kmečko gospodarska zadruga Bmca
r. z. o. j.

V a b i l o

na občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 2. decembra ob 14.00 uri pri Prangarju v Zmotičah..

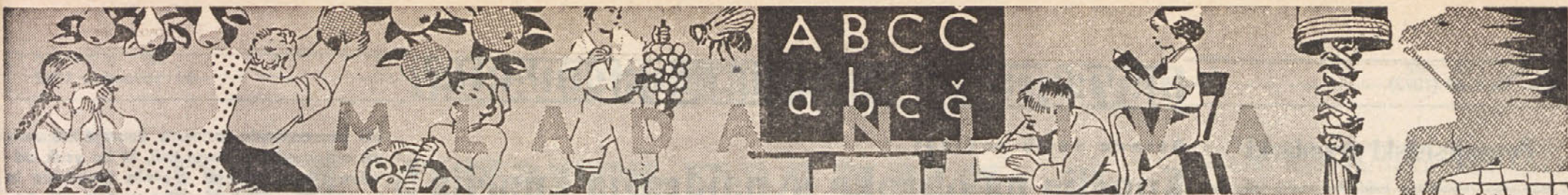
Dnevni red običajen razen volitev upravnega in nadzornega odbora.

V slučaju nesklepnosti se ob upoštevanju določb o roku razglašajo skliče z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih članov (§ 31 pravil).

Upravni odbor

no obnovo in nadaljnji razvoj ter izboljšanje na področju železniškega prometa.

Po letu 1945 so avstrijske zvezne železnice začele reševati ogromne načrte elektrifikacije glavnih železniških linij. Z elektrifikacijo železniškega prometa so pravzaprav začeli že po prvi svetovni vojni in to zaradi tega, da bi železnice postale neodvisne od dragega inozemskega premoga, ki ga čisto sploh ni bilo dobiti. Doslej je približno tretjina avstrijskega železniškega omrežja elektrificirana. Prometna kapaciteta je na tretjini elektrificiranih prog dvakrat tako visoka, kakor na ostalih dveh tretjinah neelektrificiranih prog. Z začetkom poletnega voznega reda 1963 bo tudi ostali del južne železnice Mürzzuschlag — Knittelfeld elektrificiran. Elektrifikacijsko gradbeni načrt, ki se razteza do leta 1969, predvideva, da bodo na polovici avstrijskih prog vozili z električno energijo. Za ostale proge pa imajo v načrtu, da bodo parne lokomotive nadomestili z Dieslovimi lokomotivami, kar naj bi se uresničilo do leta 1975.

BOLJŠE KOT SEDEM KRIL

Ko se je mala čarovnica v mraku spet vrnila domov, je hotel krokar Abraksas precej vedeti, kako je bilo na sprehodu. Mala čarovnica pa je zašklepetala z zobmi: "T-to ti p-povem k-kasneje. Najprej si m-moram skuhati č-čaj, ker me tako z-zebe, da k-komaj g-govorim."

"No vidiš!" je zakrkal Abraksas, "zdaj pa imaš, ker pri tem pasjem mrazu po vsej sili rineš ven! Pa me nisi hotela ubogati!"

Mala čarovnica si je skuhalo velik lonec zeliščnega čaja. Vanj je vsula pošteno mero sladkorja. Potem je počasi srkala vroči zvarek. Zelo dobro ji je del in kmalu se je spel ogrela. Slekla si je vsa krila razen zadnjega, sezula čevlje in nogavice, si nataknila klobučevinaste copate in rekla:

"Ne bom tajila, da sem strahovito prezebala. Ali rečem ti: lepo pa je bilo!"

Sedla je k peči in začela pripovedovati. Krokar Abraksas jo je molče poslušal. Šele po zgodbi o kostanjarju jo je ustavil in pripomnil:

"Ampak veš kaj, zdaj že ničesar več ne razumem! Temu kostanjarju s svojimi čarovnijami pomagaš pred mrazom, sama sebi

pa nisi pomagala? Kaj naj potem pameten krokar še reče?"

"Kako to misliš?" je vprašala mala čarovnica.

"I, kako neki! Ko bi bil jaz ti in bi znal čarati, potem prav gotovo ne bi potreboval zeliščnega čaja, da bi se ogrel, ampak sploh pustil ne bi, da bi do česa takega prišlo!"

"Saj sem vendar storila vse, kar sem mogla!" se je branila mala čarovnica. "Vzela sem dva para palčnikov, zimске čevlje, volneno ruto in sedem kril..."

"Ah kaj!" je vzkliknil Abraksas. "Jaz bi vedel za tako sredstvo proti mrazu, ki je boljše kot sedem kril!"

"Boljše kot sedem kril?"

"Stokrat boljše! Naj ne bom ne krokar ne Abraksas, če ni takol!"

Mala čarovnica ga še vedno ni razumela. "Povej mi", je zaprosila, "kaj sem po tvojih mislih opustila. Ampak moraš že jasneje povedati, ne pa venomer v ugankah."

"Mar govorim v ugankah?" je vprašal Abraksas. — "Stvar je vendar jasna ko beli dan! Če znaš začarati, da kostanjarju ni

treba več prezebat — zakaj, prosim te, ne znaš prav tako pomagati sebi?"

"Ojej!" je vzkliknila mala čarovnica in se prijala za glavo, "to je pa res! Le kako, da se tega nisem že prej spomnila? Prav imaš! Čemu sem pravzaprav sploh čarovnica?"

"Tako, tako", ji je pritril Abraksas. "Podoba je, da to katerikrat decela pozabiš. Še sreča, da imaš koga, ki te kdaj pa kdaj spet spomni!"

Ob teh besedah je mala čarovnica vneto prikimala in dejala:

"Da, da, ti si res najmodreši krokar, ki je kdaj zlezel iz jajca! Razume se, da se bom pri priči ravnala po tvojem nasvetu. In če ti je prav, bom s čarovniškim izrekom še tebe zagovorila pred mrazom, da ti v prihodnje ne bo več treba ostajati doma, kadar bom kam jahala."

"Strinjam se", je dejal Abraksas, "mirno lahko tudi meni kdaj pa kdaj kaj dobrega storiš!"

Tako je mala čarovnica začarala, da njej in krokarju nič več ni bilo treba prezebat. Odslej sta lahko odjezdila na sprehod celo v najhujšem mrazu, pa ga še čutila nista. Potrebovala nista ne posebno toplih oblek ne zeliščnega čaja ob povratku.

In nahod se ju tudi ni prijel, čeprav sta jo odsihdob skoraj vsak dan mahnila ven.

(iz knjige pisatelja Otrieda Prosslerja
MALA ČAROVNICA)

Hrastič, bukev in smrečica

Hrastič: Smrečica, kaj boš, ko dorasteš, Bukov: Najprej jo bodo oklestili. Potem bo šla na žago, tam bodo iz nje našagali desak. Ali pa bodo iz nje napravili telefonski drog. Deske bodo morda porabili za tla v hišah?

Smrečica: Kaj pa ti veš? Ko bom zrastle ravno in visoko, me bodo morda odpeljali k morju. Tam bodo iz mene naredili jambor. Na vrhu jambora bom nosila zastavo. Nosila jo bom iz kraja v kraj, da bo ves svet vedel, od kod sem doma.

Hrastič: Bukov, kaj boš pa ti?

Bukov: Ne vem! Morda bodo iz mene v tovarni naredili lepo pohištvo ali pa bodo moja polena grela ljudem domove. Kaj boš pa ti, hrastič?

Hrastič: Za kurivo me ne marajo preveč. Najljubše bi mi bilo, če bi iz mene našagali pragove. Veš, take za železniške proge. Ali pa pilote za mostove. Ljudje so si napravili velik načrt in potrebujejo zdaj več železnic in več mostov ko prej.

Ljudska

Lisica in grozdje

Nekega dne je prišla lisica do vinske trte. Na njej je ugledala vse polno lepega grozdja. Zelo jo je mikal sladki sad. Ali kako ga doseči. Začne skakati okrog trte ter se vzpenjati po njej, a vse zaman. Grozdje je viselo previsoko in ni ga dosegla.

Na bližnjem bezgu je sedelo nekoliko vrabcev. Na vse grlo so se smejali lisici. Ko jih je ugledala, se je obrnila od trte ter rekla glasno. "Ne maram tega grozdja, prekišlo je in preirpko."

In odšla je svojo pot. Ljudska

F. Levstik:

Mačka se igra z miško

Vidiš, debeličica, tukaj je poličica, polna masla in medu, grozdnih zrn in sladu. Miška:

Mati, mati, naj no grem! Teta dobra je ljudem! Miš:

Oj, ne hodi ji k nogam! Teta misli tebe ham. Mačka:

Miška moja, pojdi sem, s tabo se igrati čem, rada bi te gladila, plesati navadila. Miš:

Dete ljubo, pazi mi! K mački tja ne lazi mi! Mačka:

Kup orehov tu imam, pridi k meni, vse ti dam. Miška:

Poslušajte, mati vi, kaj mi teta govoril! Naj no smuknem tja lepo, jedrce je le sladko. Miš:

Dete, molči, umikaj se, mački ne dobričaj se! Mačka:

Miška:

Mati, gleda prelepo izpod čela nje oko. Mačka:

Nič se mene ti ne boji! Teci semkaj, tam ne stoj! Miška: (Miška smukne k mački)

Mati, mati, oj gorje! med zobmi drži me že. Miš:

Kadar ubit že lonec je, potlej kuhe konec je. K mački gluha tekla si, gobček si opekla si. Miška:

Mati, grozno me boli! Strla mi je vse kostil

Zakaj imamo v mrazu rdeč nos?

Nekoč je živel car, ki je bil tako strašen, da so se ga njegovi podaniki bali bolj kot teme, viharja in potresa. Nekoč je pozimi, ko je pritisnil mraz, zbral okoli sebe svoje glavarje in dejal:

— Objavite mojim podložnikom, da bom odšel jutri na lov. Ampak če mi bo med lovom zmrznil nos, bom dal pobiti sto najmočnejših mož v svojem kraljestvu, ker niso dovolj poskrbeli, da bi obvarovali svojega carja pred mrazom.

Ko so podložniki izvedeli za ta sklep strašnega carja, so poslali odposlanca k Zimi, ki je stanovala na vrhu Ledene gore.

— Draga Zima, — ji je rekel odposlanec, — jutri odide naš car in gospodar na lov. Prosim te, da ne dovoliš da mu zmrzne nos.

Zima se je nasmehnila in vprašala:

— Zakaj pa se vaš car malo bolje ne obleče!

— Ah, je rekel odposlanec, — naš car ne želi, da bi si kdor koli mislil, da se boji zime, zato se tudi noče tople obleči. Rekel pa nam je, da bo dal pobiti sto podložnikov, če mu bo zmrznil nos, ker niso dovolj skrbeli za svojega carja.

Zima se je še dalje smehljala.

— Dobro, — je rekla, — pogovorila se bom s svojim mlajšim bratom Mrazom.

Kar pojdi domov in ne delaj si skrbi!

Odposlanec je šel in sporočil carjevim glavarjem, da lahko car mirno gre na lov, ne da bi se bal za svoj nos.

In res, čeprav je bil hud mraz, carjev nos ni zmrznil. Samo pordel je kakor paradižnik.

Ko se je car zmagovalno vračal z lova, se je nenadoma pojavil pred njim Mraz:

— Poglejte, je vzkliknil, kako bogato sem vas poplajal za vašo surovost! Do konca življenja boste nosili rdeč nos. Pa ne samo vi, ampak vsi tisti, ki bodo brez strahu hodili po polju, kadar je huda zima.

In res je bilo tako. Toda dobra tetka Zima se je usmiliła ljudi in jim pošepnila:

— Pogrnita sem belo snežno odejo. Če boste zajeli prgišče snega in boste z njim naribali nos, ki je rdeč od mraza, bo dobil zopet svojo pravo barvo!

(Ruska zgodba)

Ivo Andrić

35

Travniška kronika

Komandant vezirjeve „garde“ je bil vesel in lahko-miselni Behdžet, človek neuničljivega zdravja, rejen in rdeč in hraber, toda nepopolniji kvartopirec in lenuh. Tista dva tučata pešcev in konjenikov, iz katerih je bila sestavljena pisana vezirjeva garda, Behdžetu nista povzročala posebne skrbi in dela. Zadeva je bila urejena tako, da se Behdžet ni bogve kaj zmenil za gardiste, oni pa ne zanj. Kvartopirili so, jedli in spali. Največje in največje delo tega komandanta je bil boj s haznadarjem Bakijem, kadar je bilo treba izvleči iz njega mesečni ajluk — plačo ali kak izredni izdatek zase in vojake, brez zavlačevanja in zavračanja. Takrat so se dogajali neverjetni prizori. S svojo dlakoposnostjo in zlobo je haznadar razdražil celo dobrodušnega Behdžeta, da je potegnil bodalo in zapretil, kako bo tega skopuškega haznadarja razsekal na koščke „kakor za čevapčič“. In boječ, slabotni Baki je v obrambo svoje blagajne planil nad golo Behdžetovo bodalo, slep od sovraštva in gnusa, ki ga je čutil do tega potratneža; rotil se je, da bo pred svojo smrtjo še videl Behdžetovo glavo nataknjeno na kol na tisti stimali nad pokopališčem, kjer izpostavljajo odsekane glave zločincev. Nazadnje se je vse končalo tako, da je komandant dobil denar in kro-

hotajoč se odšel iz haznadarjeve sobe, Baki pa je ostal nad blagajno, božal nastalo praznino kot rano in se pripravljaj, da pojde, že stotič, k vezirju in se pritoži čez tega ničvrednega, razbojniškega komandanta, ki mu že leta in leta ropo blagajno in greni življenje. In z vso svojo haznadarsko dušo je koprnel iskreno in globoko, da bi doživel zmago pravice in reda in da bi zares zagledal tisto prazno in nesramno Behdžetovo glavo, kako se reži s kola.

Dolžnost čehaje, vezirjevega namestnika, je opravljal Sulejman paša Skopljak; ta je tudi pod prejšnjim vezirjem, kot smo videli, imel isti položaj. Bil je malokdaj v Travniku. Kadar je pa prišel, je kazal veliko več razumevanja in naklonjenosti za avstrijski kakor za francoski konzulat. In vedno je ta Bosanec v tujinski naplavin v Konaku bil eden izmed človek, na katerega se je bilo mogoče zanesiti, kajti kar je obljubil, je hotel izpolniti in je tudi mogel in znal izpolniti.

10

Konzulski časi so prinesli razgibanost in nemir v to vezirsko mesto; v neposredni ali posredni zvezi z njimi se je marsikdo dvignil, marsikdo je pa tudi spodrsnil in padel. Mnogim so ostali v dobrem, mnogim v slabem spominu. Toda zakaj je brivski vajenec Salko Maluhija, sin revne vdove, bil tepen od begovskih slug? In zakaj si je zaradi te nezgode zapomnil konzulske čase on, ki ni pripadal cesarskim ljudem, ne begom in starešinam, ne ulemi ali čaršijcem.

Tu je posegla vmes ena tistih življenjskih sil, ki krožijo v nas in okrog nas, ki nas dvigajo, gonijo naprej, ustavljajo ali zrušijo. Ta sila, ki ji pravimo s kratko besedo ljubezen, je prisilila brivčeka Salka, da se je skril in potikal po grmovju v Hafizadičevem vrtu in plezal na drevje, da bi vsaj od daleč videl konzulovo hčer Agato.

Kakor vsi pravi zaljubljeni tudi Salko svoje ljubezni ni odkrival ne kazal, toda potuhtal je način, da ji vsaj malce ustreže.

Tisto prosto uro, ki mu je ostala pri kosilu, se je neopazno zmuznil v hanske hleve in od tod je skoz okno za kidanje gnoj zlezal v grmičevje, od koder je lahko opazoval konzulov vrt, v njem pa skoraj vedno konzulovo hčer, h kateri ga je vlekel nekaj, kar je bilo večje in silnejše od vse moči, ki jo je zmoglo njegovo slabotno vajensko telo.

Med to ograjo in konzulovim vrtom je bil ozek in zapuščen slivnik bega Hafizadiča, toda čezenj je prav lepo in jasno videl konzulov vrt, urejen po evropsko. Po njem so bile izpeljane stezice, kritine lepo poravnane, na sredi so bile razporejene zvezdaste in okrogle gredice, posajene cvetje in zabiti količki z rdečimi ali modrimi steklenimi krogli na vrhu.

Ves ta kraj je bil močevnat in sončen, zato je vse, kar je bilo posajeno, raslo hitro in je rodilo obilo cvetja in sadu.

Tukaj je brivček Salko ugledal hčer gospoda von Mittererja. Pravzaprav jo je videl tudi v mestu, kamor je hodila z očetom. Ampak to se je zgodilo tako na redke čase in nanaglo, da ni vedel, kaj bi najprej pogledal: konzulovo uniformo in rumeno ploščeno kočijo ali gospodično, ki je zmerom krčevito ovijala okrog nog sivo fija-karsko plahto, na kateri je bila uvezana rdeča krona z monogramom. In to dekle, kateri ni bil utegnil videti niti barve oči, je sedaj lahko ogledoval od blizu, ko se je sama, še sluteča ne, da jo kdo opazuje, sprehajala po vrtu pred prillično verando, ki je bila to pomlad že urejena in zasteklena.

Skrit pred tujimi očmi, je čepel Salko z odprtimi usti in zadržanim dihom ter kupal skozi plot. Dekle, prepričana, da je popolnoma sama, je hodila okrog gredic, opa-

Poznojesenski preudarki

Letos smo večinoma pridelali manj sena in otave kot običajno. Tudi njuna kvaliteta je slabša od let z navadnim vremenom. Zato je povsem upravičeno vprašanje, ali bomo do pomladi z razpoložljivo krmo lahko nasitili svojo govejo čredo, da bo obdržala molznost in primerno doraščala? Na to vprašanje je treba dati odgovor sedaj jeseni, ne pa šele pomladi, ko so parne prazne, živina v hlevu pa mršava.

Da bi vedeli, kako stojimo s krmo, je potrebno, da ugotovimo predvsem zaloge sena in silaže, pa tudi zaloge slame, pese itd., kar je v sili pripravno za zimsko krmo. Te zaloge moramo ugotoviti v kilogramih ali v metrskih stotih (q), kar dobimo, če prostornino, ki jo v m³ zavzemata seno in silaža, pomnožimo s specifično težo, ki jo računamo pri senu odgovarjajoče stlačnosti med 50 in 65 kg, pri silaži 750 kg, pri slami 40 in pri pesi 600 kg.

Ko imamo približno težo zalog krme ugotovljeno, moramo vedeti, koliko beljakovin in škrobnih enot imamo v njih na razpolago. Ta račun ni težak, če vemo, da imata seno in otava — odgovarjajoče rasti na travniku in načinu sušenja — 3 do 8 % beljakovin in 30 do 35 % škrobnih enot (ŠE) in da ima običajna koruzna silaža okrog 10 % beljakovin in 10 % ŠE, s travo ali leguminozami mešana pa 1,5 in 10 %.

Ugotovljene zaloge beljakovin in škrobnih enot moramo deliti skozi ca 200 dni zimskega krmljenja, s čimer dobimo količino, ki jo smemo dnevno pokrmiti, da na pomlad ne bo primanjkovalo ne sena in ne silaže.

Ostala računica ni več težka, če vemo, da potrebuje krava za vsak liter mleka 5 dkg beljakovin in 1/4 ŠE in da poleg tega potrebuje za vsakih 100 kg svoje teže

krava	6 dkg belj. in 0,6 ŠE
st. pitovno govedo	20 dkg belj. in 1,3 ŠE
ml. pitovno govedo	17 dkg belj. in 1,0 ŠE
delovni konj	12 dkg belj. in 1,0 ŠE

Če se ob tem potrebe po beljakovinah in škrobnih enotah celotne črede vsaj po beljakovinah in škrobnih enotah ujemajo z ugotovljenimi zalozami, potem lahko mirne duše krmimo čredo, kakor ta po svoji storilnosti zahteva. Če pa nam račun pokaže, da nam manjka malenkost beljakovin, potem moramo pričeti od vsega začetka z njihovim dajanjem v obliki oljnih tropin. Manjkajoče škrobne enote pa lahko nadomestimo s pokladanjem pese, krompirja in slame.

Brez pogoja pa se moramo takoj odločiti za od prodajo enega ali več goved, če nam je računica pokazala, da nam ne manjka le beljakovin in škrobnih enot, marveč tudi sena in silaže. V takem primeru ni druge poti, kot takojšnja odprodaja najslabših živ ali iz hleva, da bodo imele dobre molznice in doraščajoča teleta skozi vso zimo dovolj sena in silaže ter dovolj beljakovin in škrobnih enot.

zovala lubje dreves in preskakovala s stezice na stezico. Potem se je ustavila in pogledala zdaj nebo, zdaj svoje roke. (Tako se mlade živali zaustavijo v igri, ne vedoč, kaj bi s svojim telesom.) Zatem je spet začela hoditi z enega konca na drugi, mahala je z rokami in ploskala zdaj pred sabo, zdaj za sabo. V tistih bleščečih in pisanih steklenih kroglih na vrhu se je pa hkrati z nebom in zelenjem smešno krivila njena postava v svetli obleki.

Salko je docela pozabil na svet in izgubljal občutje za čas, kraj in za obseg svojega lastnega telesa. Šele takrat, ko je vstal in hotel oditi, je začutil, kako so mu omrtvele spodnje noge in kako ga boljše prsti na rokah in nohti polni prsti in lubja. In še dosti kasneje v brivnici, kjer je bil šestkrat tepen zaradi zamujanja, mu je tolko srce razburjeno in neprijetno. Toda naslednji dan je spet komaj čakal, da pospravi revno kosilce in se skozi hanske hleve zmuzne do Hafizadičeve ogradi. Že vnaprej je drhtel od strahu, da ga ne zalotijo, in od veselja, ki se mu obeta.

Nekega dne, bilo je jasno in tiho popoldne po deževnem jutru, deklice ni bilo na vrtu. Lehe so bile mokre, stezice izprane od plohe. V dežju umite steklene krogle so sijale na soncu in veselo odsevale pičle bele oblake. Ko je Salko videl, da dekleta ni, je gnan od želje in nepotrpežljivosti, splezal najprej na plot, potem pa na staro slivo, ki je zrastle tik ogradi in bila vsa obdana z bujnim bezgovjem. Pogledal je skozi gosto bezgovo listje.

Na verandi so bila okna na stečaj odprta, v šipah je odsevalo sonce in jasno nebo. Tembolj pusta pa je bila notranjčina verande. Salko si je vse lepo ogledal. Na tleh je bila rdeča preproga, po steni neumljive podobe. Na majhnem, čisto nizkem stolcu je sedela konzulova hči in v naročju držala veliko knjigo, toda vsak hip so ji uhajale oči z nje in begale po verandi skozi okna. To novo stanje,

Beseda naših zadrug:

Kupčija na obroke je najdražja kupčija!

Domača hranilnica in posojilnica je vedno najboljši poslovni tovariš

Le redko naletimo širom dežele na ljudi, ki še nikoli niso kupovali na obroke. Drugače ne bi bilo mogoče, da bi bilo v naši državi prebivalstvo s kupčijami na obroke zadolženo s 5 do 6 milijardami šilingov. Ta zadolženost, ki je večja od zaslужka 200.000 delavcev z mesečnim zaslužkom 2.000 šil., je nevarna bolezen časa, ko marsikje stremimo za že prefiranim udobjem.

Kupovanje na obroke niso izumili delovni ljudje, kmetje, delavci in nameščenci, izumila so ga trgovska in bančna združenja, ki so spoznala, da se s tovrstnimi kupčijami da veliko zaslužiti. Kdor je že kupoval na obroke, je najpazneje ob koncu njihovega odplačevanja spoznal, da je tovrstna kupčija bila najdražja kupčija.

Do tega zaključka prideta delavec in nameščenec, ki po sklenjeni kupčiji ne čakata le težko, »kdaj bo konec mesečnih obrokov« za pohišstvo, pralni stroj, električni štedilnik in podobno, temveč tudi spoznata, da sta kupljeno blago plačala najmanj za eno osmino dražje, kot bi ga plačala s takojšnjim plačilom.

Še bolj pa breme »mesečnih obrokov« občuti kmet, ki nima rednih mesečnih dohodkov in pri katerem iz kakšnega razloga predvideni dohodki mesec ali dva izostanejo. Kreditor za blago sicer v takih primerih res »čaka« in ne terja zaostalih obrokov, toda s tem se podaljša rok odplačevanja, z njim pa tudi plačevanje obresti za posojilo, ki pa znašajo mesečno 1 %, kar odgovarja 12 % na leto. Ob takih obrestih je kreditor lahko »tako dober«, da čaka na obroke, kajti dalj bo čakal, več bo s čakanjem zaslužil.

Da bo postala draginja kupčij na obroke bolj razumljiva, prinašamo v naslednjem razliki v dejanski ceni na treh primerih kupčij in sicer pri kupčiji s takojšnjim plačilom, pri kupčiji na obroke in pri kupčiji z izposojenim denarjem.

Kdor blago kupi in ga takoj plača, dobi pri večjih kupčijah navadno 2 % skonta. Blago ga stane — da bo računica eno-

stavnejša — namesto 10.000 šil. le 9.800 šilingov.

Pri kupčiji na obroke, ki morajo biti plačani tekom enega leta, stane taisto blago že 11.200 šil., kajti 1 % obresti mesečno pomeni 12 % letno.

S tem pa je nakup na obroke že mnogo dražji od nakupa z izposojenim denarjem. Pri nakupu z izposojenim denarjem stane taisto blago vključno 8 % obresti in odštevši 2 % skonta (10.000 + 800 — 200) le 10.600 šil. Nakup z izposojenim denarjem je torej še vedno za 6 % cenejši od nakupa na obroke.

Najboljša je seveda kupčija s privarčevanim denarjem. V tem primeru se zaradi obresti pri varčevanju zgornja dejanska cena 9.800 šil. že zniža za znesek obresti pri varčevanju.

Na teh preprostih primerih ne spoznamo le, da je kupčija na obroke najdražja kupčija, temveč tudi to, da najceneje kupujemo, če v namen poznejšega nakupa pričnemo denar zbirati in ga sproti nalagati pri svoji hranilnici in posojilnici. Res je, da se v našem obdobju stalnega podraževanja pri namenskem varčevanju številni predmeti medtem podražijo za več odstotkov, kakor pa znašajo obresti varčevanja in skonto pri takojšnjem plačilu. Zato pa bo

K položaju na trgu z lesom

Zadnje čase poskuša lesna industrija znižati ceno hlodovine. Predstavniki gozdnega gospodarstva se temu poizkusu upirajo in utemeljujejo svoje stališče z zvišanjem mezd gozdnih delavcev za 11 %. Na stran gozdnega gospodarstva se je postavila tudi uprava državnih gozdov, ki pravi, da je letos predvideni znesek dohodkov že doseglja in zaradi tega zadržuje razpoložljivi les.

Uprava zveznih železnic je letošnje naročilo železniških pragov omejila na 60 % lanskega naročila. Cene za prvovrstno blago znašajo pri hrastovih pragovih 115, pri macesnovih 107, pri bukovih pa 85 šil. za komad.

Na Štajerskem so koncem oktobra smrekove in jelkine hlode (dostavljene v vagon) v povprečju plačevali po 494 do 544 šil. za kubični meter. Borove hlode so plačevali po 385 do 445 in macesnove po 460 do 550 šil. Jamski les je šel po 302 do 362 šil., brusni pa po 285 do 362 šil. Smrekove in jelkine deske so po debelini in kvaliteti plačevali med 965 in 1210 šil., stavbeni les po 1050 in letve po 1340 šil.

Po poročilu kmetijske zbornice pa so zadnje čase na Koroškem zabeležili naslednje cene lesa: Smrekovi in jelkine hlodi 520 do 560 šil., borovi 470 do 490 in macesnovi 520 do 550 šil. Brusni les plačujejo med 310 in 360 šil., borov jamski les med 220 in 240, stavbeni les in drogove pa med 400 in 440 šil. Od bukve gredo hlodi po 400, brusni les po 180 do 200 in drva po 160 šil.

Za smrekovimi in jelkinimi hlodi je povpraševanje živahno, za borovimi in bukovimi pa slabo. Slabo je povpraševanje tudi za brusnim lesom.

v kakršnem je še nikoli doslej ni videl, je Salka še huje vznemirilo. Čim več je na njej senc in čim bolj je oddaljena, toliko dlje jo mora gledati. Drhtel je od strahu, da mu ne spodrsne noga ali da bi se ne odkrnila veja. Mrazilo ga je od sladkobe, da jo lahko gleda tako negibno, z obrazom, ki je bil v sencih še bolj podolgovat in blede, in v nemi si je mislil, da se bo zgodilo še nekaj bolj vznemirljivega in čudnega, kakor je čuden ves ta deževni dan. Sam sebe je prepričeval, da se ne bo zgodilo nič. Kaj neki bi se moglo zgoditi? Pa vendar, nekaj se bo!

No, zdaj je položila obe dlani na odprto knjigo. Salku sta zamrla diha in misel... Da, zgodilo se bo! In res: dekleta počasi in neodločno vstane, sklence dlani pa jih spet razklene in drži sklenjene samo s konci prstov. Zagleda se v nohte... Zgodilo se bo!... Zdravci pa naglo razstavi prste, kakor bi pretrgala nekaj tankega in nevidnega, pogleda po sebi, malce odmakne roke od života in začne počasi plesati sredi rdeče preproge.

Glavo je majčkeno nakrenila, kot bi prisluškovala, in s povešenimi očmi gledala v končke šolnov. Obraz ji je nepremičen, zamaknjen; ko se giblje, ga spreletava senca in luč deževnega dneva.

Salko, videč, da se godi tisto, kar je slutil, je popolnoma pozabil, kdo je in kaj je; z glavnega debela je splezal na mlade veje, se dvignil visoko nad ogrado in se stegnil še više vsakokrat, kadar je Agata med plesom malo više dvignila nogo. Lice je tesno priželo k listju in mlademu lubju. Vse osrčje mu trepetalo in zamiralo. Težko je prenesel toliko slasti v takem položaju. Dekle pa ne neha s plesom. Kadar ponovi isti gib drugič in tretjič, Salka skozi in skozi prežme čudna milina, kakor da je zagledal nekaj ljubega, davno znanega.

Mahoma drevo zahrešči. Veja pod Salkom počni in se odlomi. Salko čuti, kako pada skozi bezgovo listje, kako

ob pomanjkanju lastnega denarja še vedno najcenejše kupoval tisti, ki bo vsak odvisen stotak zanesel v svojo hranilnico in posojilnico, od katere bo potem ob potrebi denarja brez večjih formalnosti dobil potrebno posojilo za nakup. V tem primeru — da se poslužimo zgoraj omenjenega zneska 10.000 šil. in da predpostavimo, da je pri kupčiji izvirala polovica kupnega zneska iz privarčevanega denarja, druga polovica pa iz hranilničnega posojila — ga bo stalo blago le 10.025 šil. Za privarčevanih 5.000 šil. bo namreč za eno leto dobil 175 šil. obresti. Te obresti in skonto v višini 200 šil. pri takojšnjem plačilu sta skupno le za 25 šil. manjša od enoletnih obresti za izposojenih drugih 5.000 šil.

Iz tega zaključimo: Blaga, ki ga ne moremo takoj plačati, ne kupujemo na obroke. Varčujemo stalno pri svoji domači hranilnici in posojilnici, potem bomo od nje brez večjih formalnosti dobili posojen manjkajoči znesek. Če pa nas k nakupu tako žene, da predhodno v ta namen ne moremo varčevati, je še vedno bolje, da kupimo blago s posojilom domače hranilnice, kakor da ga kupimo na obroke. Kupčija s posojilom bo še vedno za 6 % cenejša od kupčije na obroke.

Slovenska kmečka zveza obvešča:

Na Koroškem smo letos jeseni pričali neverjetni podražitvi krompirja. Zlasti jedilne sorte so postale drage. Tako so zadnje tedne pri kupčijah na veliko plačevali sorte »Lori«, »Allerfrüheste Gelbe« in »Isola« po 100 do 115 šil. za metrski stot. Sorta »Voran« je bila za 10, sorta »Ackersegen« pa za 20 šil. cenejša. Najslabše plačujejo v deželi »Maritto« ki je izrazita krmna sorta. S polja jo plačujejo le po 65, sortirano pa po 80 šil. za metrski stot, pri čemer za njo skoraj ni pomembnejšega povpraševanja. Tudi pri »Ackersegen« je zadnje čase povpraševanje mnogo slabši od ponudbe.

V podobnih mejah kot na Koroškem se gibljejo cene krompirja tudi v avstrijskih krompirjevih pokrajinah, na Nižjem in Zgornjem Avstrijskem. Tudi tam so jedilne sorte drage in povpraševanje za njimi veliko, medtem ko izraziti krmni krompir, kakršen je »Maritta«, tudi tam ne spravijo v denar.

Z ozirom na to, da odpade 70 % avstrijskega pridelka krompirja na Nižjo in Zgornjo Avstrijsko, se v danih pogojih sedaj veljavne cene krompirja ne bodo le držale, temveč je pričakovati, da bodo proti pomladi še nekoliko nategnile. Zato je letos slej ko prej pametno, da kmetje krompir dobro preberemo in vskladiščimo do pomladi, pravi pa pitamo s koruzo in ječmenom, ki sta pri pitanju najmanj za polovico cenejša od letošnjega krompirja.

ga mlatijo in praskajo veje, kako ga dvakrat udari, najprej v hrbet potem v glavo.

Prekobalil se je čez plot v Hafizadičev vrt. Padel je najprej na ograjo in z ograje na tla, med pozelenele črvice deske, ki so pokrivalo kanal. Strohneli pokrov je popustil pod težo in Salko se je do kolen pogreznil v mulj in blato.

Ko je dvignil umazano, opraskano lice in odprl oči, je zagledal Hafizadičovo kuharico, starko z rumenim in gubastim obrazom, kakor ga je imela njegova mati.

»Ali si se ubil, nesrečnik? Kakšen vrag te pa poja po kanalih?«

Toda Salko je samo bolščal naokrog in iskal vsaj pramenček tiste lepote, ki ga je pravkadar obsevala na višavi, s katere je strmoglavil. Poslušal je starko, vendar ni razumel kaj mu pravi. Gledal je z razprtimi očmi, kako z drugega konca vrta teko Hafizadičevi fantje s krepelci v rokah, toda ni si mogel ovedeti ne razumeti, kaj se mu je zgodilo in kaj bi radi ti ljudje od njega.

Drobna, otožna in osamelca deklica je nadaljevala s svojimi sprehodi in nedolžnimi igrami po vrtu in verandi; še sanjalo se ji ni, kaj se je zaradi nje zgodilo na sosednjem vrtu, kakor tudi prej ni slutila, da jo kdo opazuje.

Salko je po udarcih, ki so mu jih naložili Hafizadičevi, in po klofutih v brivnici, ker se je prepozno vrnil, ostal še brez večerje. Tako ga je zmerom kaznovala mati, rumena in prezgodaj ostarela ženska, ki jo je revščina strla in naredila strogo in zadirčno. Fant odsihob ni več uhal na tuje vrtove, in se plazil po plotovih in drevju, da bi gledal tisto, kar ni bilo zanj. Ostajal je v brivnici in si je še bolj blede in potrte zamišljal prelepo tuje dekletce. Zdal je plesala pred njim tako, kakor si je v svojih željah hotel in mogel zamisliti, brez nevarnosti, da bi padel v tuj gnoj, kjer bi ga ujeli in pretepli. (Se nadaljuje)

O. HENRY

DVA GENTLEMANA

Mi Američani imamo dan, ki je prav naš. Thanksgiving — zahvalni dan. Dan, ko se vsi tisti Američani, ki nismo self-made tipa, vrnemo v naš stari dom, jemo biskvit in se čudimo, da je stara škafka veliko bolj podobna verandi kakor navadno. Vsa čast temu dnevu. Poklonil nam ga je prezident Roosevelt. Včasih slišimo o puritancih, pa se ne spominjamo točno, kdo naj bi to bili. Stavim pa, da jih zlahka poženemo, če se le poskusijo pri nas izkrcati. Veliko se nas je ponižalo do tega, da jemo kure, odkar je propadel trust puranov. Ampak nekdo v Washingtonu jih že vnaprej obvešča o proglasih za zahvalni dan.

Veliko mesto vzhodno od mahovitega močvirja je zahvalni dan napravilo za institucijo. Zadnji četrtek v novembru je edini dan leta, ko to mesto pripoznava tisti del Amerike, ki je na drugi strani. To je edini dan, ki je čisto prav ameriški. Da, popolnoma izključno ameriški praznik.

In zdaj k zgodbi, ki naj nam potrdi, da imamo tudi mi na tej strani oceana tradicije, ki se postarajo mnogo hitreje kot tiste v Angliji — kar je treba pripisati naši razgledanosti in podjetnosti.

Stuffy Pete se je usedel na tretjo klop na desni, če pridete v Union Square z vzhodne strani, ob poti nasproti vodometu. Vsak zahvalni dan celih devet let je sedel sem na klop natančno ob enih. Vsakokrat, ko je to naredil, se je v njem nekaj zgodilo — nekaj kakor pri Charlesu Dickensu, kar mu je napihnilo suknjič nad srcem in še na drugi strani od pričakovanja.

Toda danes se je zdelo, da je Petru prihod na vsakoletni domenijski prostor prej posledica navade, kakor pa letne lakote, ki se — po mnenju človekoljubov — poloti revežev v takih raztegnjenih intervalih.

Pete gotovo ni bil lačen. Saj je pravkar prišel s pojedine, ki mu je pustila samo še možnost za potenje in počasno premikanje. Njegove oči so bile kakor dve blede kosmulji, vtisnjeni v nabuhlo in z golažem obliko maske iz lepljive umazanije. Papa mu je prihajala iz ust v kratkih sunkih; veličastno zviti pomaščen šal je njegov zavijani ovratnik delal staromodno. Gumbi, ki so mu jih dobrotljivi prsti prišli na obleko pred enim tednom, so se razletavali kot pokalice in treskali v prst okoli njega. Bil je oblečen v cape in raztrgano srajco je imel odprto do pasu. Vendar ga je novembrska sapa, ki je nosila s sabo drobne snežinke, samo prijetno hladila. Stuffy Pete je bil namreč prepoln kalorij, ki jih je natlačilo vanj preobilo kosilo, začelo se je z ostrigami in končalo s slivovim pudingom ter vsebovalo (kakor se mu je zdelo) vso praženo puranovino in pečen krompir in piščanca v solati in pašteto in ves sladolek na svetu. In zato je sedel in prebavljal in opazoval svet okrog sebe z zaničevanjem, ki ga porodi dobro kosilo.

Pojedina ga je doletela nepričakovano. Pot ga je zanesla mimo mogočne rdeče hiše iz opeke blizu Pete Avenije, v kateri sta stanovali dve stari gospe iz stare družine, polni spoštovanja do tradicije. Tajili sta celo eksistenco New Yorka in verjeli, da je bil zahvalni dan proglašen prav za Washington Square. Ena njegovih tradicionalnih navad je bila tudi ta, da sta postavili slugo pred zadnjo vrata z naročilom, naj privede noter prvega brezdomca in ga nasiti do popolnosti. Stuffy Pete ni slučajno šel tam mimo na poti v park in sluga so ga prijeli in tako ohranili staro graščinsko navado.

Ko je Stuffy Pete deset minut buljil predse, je začutil željo po bolj raznolikem razgledu. S silnim naporom je počasi premaknil glavo na levo. Tedaj pa so mu oči od strahu izstopile iz glave, dih mu je zastal in razcapano obuti konci njegovih kratkih nog so se zvili in zarožljali po pesku.

Kajti stari gentleman je prihajal čez Četrto Avenijo proti njegovi klopi.

Vsak zahvalni dan že deveto leto je stari gentleman prihajal tja in našel Stuffyja na klopi. Iz tega je skušal napraviti tradicijo. Vsak zahvalni dan celih devet let je dobil tam Stuffyja, ga peljal v restavracijo in sedel poleg njega, ko je Stuffy bogato kosil. V Angliji delajo take stvari nezavedno. Toda to je mlada dežela in devet let ni tako malo. Stari gentleman je bil stanovit ameriški patriot in se je štel za pionirja v ameriški tradiciji. Da bi stvar postala slikovita, jo je treba delati kar naprej dolgo časa in je nikoli opustiti. Tako nekako kakor zbiranje tedenskih novcev za zavarovanje. Ali pa čiščenje cest.

Stari gentleman je ponosno korakal naravnost proti Instituciji, ki je jo vzdrževal. Resnično, vsakokratno pitanje Stuffyja ni imelo v sebi nič nacionalnega, kakor na primer Magna Charta ali pa marmelada za zajtrk v Angliji. Ampak bila je stopnja naprej. Bilo je skoro fevdalno. Dokazovalo je vsaj to, da tradicija v New — pardon! V Ameriki ni nemogoča.

Stari gentleman je bil suh in visok in šestdeset let star. Bil je oblečen popolnoma v črno

in nosil je staromodna očala, ki nikoli niso ostali na nosu. Njegovi lasje so bili bolj beli in redkejši kakor prejšnje leto in zdelo se je, da bolj uporablja svojo veliko grčavo palico z ukrivljenim ročajem.

Ko se je ustanovljeni dobrodelniški približal, je Stuffy zahrskal in se stresel kakor kak prebledel cucek stare gospe, kadar se pred njim narepenči počestna mrcina. Saj bi zbežal, pa ga vsa spretnost Santos Dumonta ne bi mogla goniti s klopi. Biriči obeh starih gospa so dobro opravili svoje delo.

— Dober dan, — je pozdravil stari gentleman. — Vesel sem, da so vas spremembe tega leta ohranile pri zdravju na tem lepem svetu. Že za to srečno ugotovitev je za naju dobro, da je zahvalni dan proglašen. Če greste z mano prijatelj, vam bom poskrbel za kosilo, ki bo vaše telesno počutje izenačilo z duševnim. —

To je stari gentleman vedno rekel. Vsak zahvalni dan celih devet let. Že same besede so skoraj tvorile Institucijo. Nič bi se ne moglo primerjati z njimi razen Deklaracije o neodvisnosti. Doslej so v Stuffyjevih ušesih zvenele kot godba. Sedaj pa je pogledal staremu gentlemanu v oči s strašnim bojem na svojem obrazu. Drobni sneg je skoraj zacvrčal, ko je padel na njegove potne obrvi. Stari gentleman pa se je tresel od mraza in obrnil hrbet proti vetru.

Stuffy se je vedno čudil, zakaj stari gentleman govori svoj govor skoraj žalostno. Saj ni vedel, da zato, ker si je vedno želel, da bi imel sina — naslednika. Sina, ki bi prišel semkaj, ko bi njega ne bilo več — sina, ki bi ponosno in trdno stal pred kakim Stuffyjevim naslednikom in rekel. — V spomin na mojega očeta. — Potem bi bila to Institucija.

Toda stari gentleman ni imel sorodnikov. Živel je v najetih sobah v eni razpadli graščini iz rjavega kamna, kjer so živele stare družine, na mirni cesti vzhodno od parka. Pozimi je gojil fuksije v majhnem cvetličnjaku. Spomladi je šel o veliki noči za procesijo. Poleti je živel na kmetiji v New Yerseyjskih gričih, sedel v gugalnik in govoril o metulju — ornithoptera amphisius — ki ga

je upal nekega dne najti. Jeseni je peljal Stuffyja na kosilo. Tako je potekalo življenje starega gentlemana.

Stuffy Pete ga je gledal pol minute v zadregi in brez pomoči in se smilil sam sebi. Oči starega gentlemana so bile svetle in polne sreče, ki navdaja dobrotnike. Njegov obraz je bil vsako leto bolj naguban, toda, njegova črna kravata je bila tako lepo upognjena, kot vedno in njegova srajca snežnobela in sivi brki na koncih elegantno zakrivljeni. In potem je Stuffy izpustil nekaj glas, podoben brbotanju vrelega graha v loncu. To je kazalo neko namero za govor; in ker je stari gentleman že devedkrat prej slišal ta zvok, ga je po pravici imel za Stuffyjevo staro formulo soglašanja.

— Hvala lepa, sir. Z vami grem in zelo sem hvaležen. Zelo lačen sem, sir. —

Stanje stisniti pa Stuffyja ni oviralo, da ne bi prodrla v njegove možgane zavest, da je on osnova Institucije. Tek na zahvalni dan ni bil njegov lastni tek; po vseh svetih pravih ustanovljenih navade, če ne že po veljavnem statutu o omejitvah, je pripadal temu prijaznemu staremu gentlemanu, ki si ga je bil prilažil. Res, Amerika je svobodna; toda če hočejo ustanoviti tradicijo, mora nekdo biti osnova, ponavljajoča se decimalka. Vsi heroji niso heroji jekla in zlata. Tukaj je eden, ki se je bojeval le s slabo posrebljenim železom in cinom.

Stari gentleman je peljal svojega vsakoletnega protage na južno stran v restavracijo k tisti mizi, kjer je bila vsako leto pojedina. Takoj so ju spoznali.

— Tukaj gre ta stari — je rekel natak, — ki zmeraj pripelje istega lumpa na kosilo vsak zahvalni dan. —

Stari gentleman je sedel na drugo stran mize, blesteč kakor ožgan biser, na temelju bodoče starodavne tradicije. Natakariji so nagradili na mizo prazničnih jedil — in Stuffy je z vzdihom, ki so ga imeli za izraz lakote, prijel za vilice in nož in si pridobil krono iz nevenčnega lovora.

Se noben večji heroj se ni nikoli bojeval med vrstami sovražnikov. Puran, zrezki, ju-

he, zelenjava, paštete itd., vse je izginilo s krožnika tako hitro kot so mogli natakariji prinašati. Ko je vstopil v restavracijo poln do največje popolnosti, bi ga vonj po hrani skoraj prisilil, da bi izgubil svojo gentlemensko čast, toda zbral se je kot pravi vitez. Videl je pogled dobrodelne sreče na obrazu starega gentlemana — srečnejši celo, kakor so ga kdaj napravile fuksije ali ornithopteri amphisius — in Stuffy ni imel poguma, da bi ga razočaral.

Čez eno uro se je Stuffy naslonil nazaj. Boj je bil dobljen.

— Hvala lepa, sir — je zasopihal kakor preluknjana parna pipa. — Hvala lepa za dober obed. —

Potem je težko vstal s steklenimi očmi in se napotil proti kuhinji. Natakariji ga je zabrnili kakor vrtavko in mu pokazal pot do vrat. Stari gentleman je skrbno naštel 1,30 dolarja v srebru in tri nikle za napitino.

Kakor vsako leto sta se poslovila pri vratih Stari gentleman je šel proti jugu, Stuffy proti severu.

Stuffy je zavil okrog prvega vogla in za minuto obstal. Našopiril je svoje cunje, kakor sova našopiri perje, in padel na pločnik kakor konj, ki ga je udarila sončarica.

Ko je pripeljal rešilni, sta mladi zdravnik in šofer potihem zaklela nad njegovo težo. Ker ni smrdel po whiskyju, da bi ga lahko poslali na policijo, je s svojima dvema obedoma vred prispel v bolnišnico. Tam so ga položili na posteljo in iskali sledove neznanih bolezni, v upanju, da bi odkrili priložnost za uporabo golega noža.

Uro pozneje je neki drug rešilni pripeljal starega gentlemana. Položili so ga na sosednjo posteljo in govorili o appendicitisu, ker se je zdelo, da bo lahko plačal.

Kmalu pa je neki mlad doktor srečal neko mlado bolniško sestro, ki je imela lepe oči in se je ustavil, da bi poklepetal z njo o najnovejših primerih.

— Tisti prijazni stari gentleman, veste, človek ne bi verjel — skoraj popolna izstradanost. Ponosna stara družina se mi zdi. Povedal mi je, da že tri dni ni imel ničesar v ustih. —

ANEKDOTA

Avstrijski pesnik in pisatelj Ludwig Anzengruber (1839—1889) je živel v slabih gnotnih razmerah. Nekeč ga je obikal eden njegovih premožnejših prijateljev. — Ko sta se pozdravila, mu je Anzengruber dejal:

»Povem ti, da bom petdeset kron vrnil takoj prihodnjega prvega.«

Prijatelj ga je začuden vprašal:

»Kakšnih petdeset kron?«

»Teh, ki mi jih boš zdajle posodil,« je odgovoril pisatelj.

*

Klabund (1891—1928) je ostal nekoč v kavarni dolžan večji zapitek. Kakor znano, je nosil naočnike iz roževine.

»Zastavljam vam svoj nožič, drugega nimam pri sebi,« je rekel natakariju.

»Če je že tako, potem mi dajte rajši svoje naočnike, ki jih boste gotovo teže pogrešali kakor nož,« mu je odgovoril natakarij.

*

Pisatelj Erich Maria Remarque je srečal znanca; ta mu je dejal:

»Krasen plašč imaš!«

»Da, kupil sem ga z denarjem, ki sem ga prigrabil pri kvartanju!«

»To pomeni, da imaš srečo v igri!«

»Ne, narobe!« je dejal Remarque. »Za denar, ki sem ga izgubil, bi lahko kupil hišo.«

*

»Svoja platna slikam vedno z možgani,« se je hvalil manj znani slikar Picasso.

»Narobe,« je odgovoril Picasso, ki je razumel dobesedno. »Prezgodaj boste prešli na miniature.«

*

Filmski režiser in pisec grozljivih zgodb A. Hitchcock se je pogovarjal z mladim scenaristom, čigar peresa ni posebno cenil.

»Ali ste videli moj najnovejši filmski scenarij,« je vprašal mladenič in pristavil: »Prava umetnost, kajne?«

»Umetnost!« se je začudil Hitchcock. »Prej bi rekel... zgolj obrt...«

»Toda dovolite,« je nasprotoval mladi scenarist, »prav ta scenarij sem pravkar prodal za 20.000 dolarjev!«

»Vidite, to je pa umetnost,« je odgovoril Hitchcock.

*

Stravinskemu so ponudili določeno vsoto za uglasbitev nekega filma. Premalo, je rekel. Kaka premalo? mu odvrne producent. Prav toliko je dobil tisti, ki je pred vami delal za nas. — Je bil pač nadarjen človek, meni Stravinski. Jaz pa nisem. Torej se bom moral bolj potruditi.

Ivan Jan:

Preden je počilo

Tišina, le potok je šumel pod njimi.

Trideset jih je bilo. Bledih obrazov so stali vrh zidu. Pred njimi cevi esesovcev; grozeči surovi obrazi. Nad njimi viseče ogrodje požganega mostu. Zaradi tega mostu bodo morali zdaj, zdaj umreti. Za njihovimi hrbti visok zid, na dnu potok.

Vsi molčijo. Tišina, grozotna, obtožujoča tišina.

Nemci pa rožljajo z orožjem.

Ha, lahko je ubijati talce!

Zakaj pa ne greste za partizane, za njimi, ki imajo tudi orožje!

Vsi molčijo, a vse spreletava: bi! Ta zid, ta potok...

*

Bilo je prvega julija 1942 pod požganim mostom pri Žirovnici. Še sonce se je skrilo, da ne bi gledalo, kako bo umrlo trideset brezmočnih, a upornih ljudi.

Tišina, le potok enakomerno šumi...

Cevi že požljivo gledajo vanje.

Visoki zid pa vabi:

»Poženite se, Jože Tone, Franc... Poženite se! Več kot življenje tako ne moreš zgubiti!«

Pogledi se križajo, obrazi bledijo. A vsa dolina je obkoljena, povsod so cevi in zelene vojaške kape.

»Skoči, skoči, človek! Čez sekundo bo morda že prepoznal!« neodjenljivo vabi zid.

»Bi, a visoko je in povsod so same cevi...«

»Achtung!« preseka tišino nemški glas.

Cevi tipaje iščejo cilj.

»Šiška, poskusi vsaj ti! Mlad si in korajženi!« vabi zid in kliče potok.

»Fertig!« zavpije oficir tam spodaj.

Cevi so že naravnane in točno vedo, kam bodo poslane kroglice.

Šiška se ni mogel upreti skušnjavi. Cevi, most, tovariši. Še en pogled in že leti po zraku in se skotili v potok. Debeli kamni ga ovirajo, a on že hiti dalje. Okoli ušes mu zažvižgajo kroglice. A opeharil je smrt! Nemci vpijejo, divje vpijejo...

»Zakaj si telovadil! Sedaj imaš priložnost!« prigovarja tudi Rakarju njegov dobri nemi svetovalec.

»Si videl, si slišal! Saj ni tako težko. Šiška ti je pokazal. Skočil, prekopnici se! To znaš ti mnogo bolje kot on, ki je že ušel. Nazaj, z glavo nazaj! Ne daj se! Samo dobiš lahko v tej igri! Vidiš kako so cevi požrešne!«

Odgnal se je. Tako! Salto, odličen salto nazaj. Eh, škoda, doskok je bil slab...

Nemci besne. Že drugi je skočil. Kakšni ljudje pa so sploh to!

Rakarju v nogah nekaj počl. Poskusi vstati, a ne gre. Od bolečine se spači.

O, nesreča!

Nanj so vsuli Nemci kot sršeni. Zvlekli so ga na cesto, ga začeli tepsti, metati ob tla, suvati, mučiti...

Oh, ko bi zdaj počilo iz gozda!

Pa ni...

Najprej so pokončali pred očmi tovarišev njega, potem pa še vseh ostalih osemindvajset...

Pod mostom je spet tišina, ki pretresa in obtožuje.

Potok tam spodaj šumi naprej, moten in krvav.

Šiška pa so kmalu sprejeli vase jelovski gozdovi.

SPORTNI VESTNIK

NOGOMET

Remi v Sofiji

Bolgarija : Avstrija 1 : 1 (1 : 0)

V zadnji letošnji meddržavni tekmi je avstrijskemu zastopstvu pred 50.000 fanatičnimi gledalci uspelo izsiliti neodločen rezultat proti močnejši enajstorici Bolgarije. Tekma je bila na trenutke pregroba, kvalitetna višina pa je znova razočarala. Bolgari so izkoristili le eno izmed dveh streljanih enajstmetrov in si s tem pripravili že skoraj dobljeno zmago, saj se je igra odvijala večji del na avstrijski polovici. Rezultat je rešil Nemetz, trenutno najboljši avstrijski napadalec, ki je iz nenadnega prodora ukanil bolgarskega vratarja. To je bila deveta letošnja meddržavna tekma naše reprezentance. Zaključna bilanca je porazna: 6 porazov, 2 zmagi in ena neodločena tekma; količnik golov 9:19. Letošnji rezultati:

Protiv Egiptu 0:1 (Kairo)
Angliji 1:3 (London)
Irski 3:2 (Dublin)
Bolgariji 2:0 (Dunaj)
Madžarski 1:2 (Dunaj)
ČSSR 0:6 (Dunaj)
Madžarski 0:2 (Budimpešta)
Italiji 1:2 (Dunaj)
Bolgariji 1:1 (Sofija)

Zaradi neugodnih vremenskih razmer so bile zadnje nedelje odpovedane številne prijateljske nogometne tekme in srečanje za pokal Walterja Nauscha med državno ligo in Koroško.

Tudi dobri branilec Bachura, ki ga na sliki vidimo, kako na koljenih brani vrata svojega moštva, Dunajčanov ni mogel rešiti pred porazom, ki so jim ga zadali Celovčani.

stopajoči, ki so pokazali koristno in moštveno igro. Kanadčan Williamson se je tokrat bolj postavil, toda spet je vse postavil v senco Lemon, ki letos doživlja svojo hokejsko pomlad. Vodstvo Atletikov je ubralo v svoji vzgoji mladine pravo pot, kajti mladi so pretekli teden premagali prvo moštvo GAK in z lepo igro dokazali, da se v kratkem namestijo potegovati za mesto v prvi ekipi. V Innsbrucku se Celovčani niso najbolje odrezali. Utrujeni od potovanja so zapustili igrišče poraženi z 2:7. Innsbruška Kanadčana Regan in McDonald sta tokrat v igri prekosila sama sebe in tako odločila srečanje, na katerem je znova prišel do izraza boleči avstrijski sodniški problem.

Četrtoplasirano moštvo avstrijskega lanskeletnega državnega prvenstva je v Ljubljani podleglo domači Olimpiji z 2:4.

NAMIZNI TENIS

Jugoslavija : Danska 3 : 0

V prvih dvobojih namiznoteniškega prvenstva Švedske v Stockholmu je Jugoslavija premagala Dansko s prepričljivim rezultatom 3:0. Marković II je premagal Lyttika 21:9 in 21:9, Hrbud Ramberga 21:15, 19:21 in 21:17, jugoslovanski par Marković II in Hrbud pa je zmagal proti danskemu paru Lyttik-Ramberg 21:18 in 21:18. Na istem srečanju je Švedska premagala Vzhodno Nemčijo s 3:2, enak rezultat pa sta dosegli tudi Madžarska proti drugi ekipi Švedske in Češkoslovaška proti Zahodni Nemčiji.

Na mednarodnem namiznoteniškem prvenstvu Skandinavije je ekipa Švedske v prvem

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 1. 12.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 „Večne ceste“, roman — 15.45 Zborovska glasba — 16.00 Iz vseh dolin zveni... — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Melodije se vrstijo — 20.15 „Don Carlos“, opera.

Nedelja, 2. 12.: 9.05 Lepe melodije — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Glasba ob petih — 18.30 Samo veselje z glasbo — 19.45 Igra godba Rudi Platzer — 20.10 Kdo je storilec? Kriminalna igra.

Ponedeljek, 3. 12.: 8.30 Orkestrski koncert — 13.05 Opoldanski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba zale — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 In kaj menite vi? Vsakodnevni problemi — 20.30 Rumeni ponedeljek.

RADIO PROGRAM

Torek, 4. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.10 Koncert pri kavi — 18.25 Če mene vprašate... — 18.35 Novosti na knjižnem trgu — 19.00 Srečna Vstaja — 20.15 „Vlak obstoji“, slušna igra — 21.00 Zabavna glasba.

Sreda, 5. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.00 Glasba za mladino — 16.00 Glasba zale — 17.10 Popoldanski koncert — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Misli realno — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Četrtek, 6. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.10 Popoldanski koncert — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Misli realno — 20.15 Lovska ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 7. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba zale — 17.10 Koncert pri kavi — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 20.15 Halol Tenagerji!

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v novi dan — 9.00 in 10.00 Šolska oddaja — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Avtomobilisti med poljo — 15.00 Šolska oddaja — 17.30 Reporterji med poljo — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 20.10 Pogled v svet

Sobota, 1. 12.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.45 Zabavni zvoki — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 14.15 Godba na pihala — 15.15 Non-stop-glasba — 16.30 Popevke — 17.10 Iz parlamenta — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 20.00 Vseh deval! — 21.00 Ekumenski koncil.

Nedelja, 2. 12.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Klavir v ritmu — 10.15 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.15 Orkestrski koncert — 13.20 Za avtomobiliste — 15.00 Veselo pelje, veselo igra! — 16.00 Non-stop-glasba — 18.00 Majhna večerna melodija — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije in ritmi — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 20.45 Sodobna zabavna glasba — 21.18 Na lepi modri Donavi.

Ponedeljek, 3. 12.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Glasba za zabavo — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.00 Oddaja za žene — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.15 Bilo je nekoč v Avstriji... — 19.30 „Molčeča žena“, komična opera.

Torek, 4. 12.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 za ljubitelja resne glasbe — 13.20 Teden dni pri združenih narodih — 13.30 Znani orkestri — 16.30 Zivljenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 18.00 Popevke — 19.30 Simfonični koncert — 20.30 Deset let avstrijskega radijskega plesnega orkestra — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 5. 12.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 O, to je moja melodija — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Instrumentalni koncert Josepha Haydna — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 15.30 Mali orkester radia Dunaj — 16.30 Ura pesmi — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke se vrstijo — 19.30 Majhne melodije, veliki uspihi — 20.10 Vindobana, prekrasno mesto — 21.10 Seine-Donava.

Četrtek, 6. 12.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Koncertna ura — 14.15 Znani orkestri — 15.30 Tipke, gumbi in pedali — 16.30 Glasba renesance in baroka — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.30 „Don Pasquale“, opera.

Petek, 7. 12.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Za veselo popoldne — 17.15 Znanje za vse — 19.30 „Prva ljubezen“, slušna igra — 21.25 Tretje znamenje.

Prodaj gradbeno zemljišče, okoli 1500 kvadratnih metrov, blizu ceste pri Kofmaru vas. Cena po dogovoru. — Ponudbe na upravo „Slovenskega vestnika“, Celovec, Gasometerg. 10.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz Dnevne oddaje: 5.00 Dobra jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in onod — 12.15 Kmetijski glas — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 1. 12.: 8.35 Kraljka matineja pri domačih skladateljih — 9.25 Ob glasbenem avtomatu — 9.45 Slovenske narodne — 12.15 Ruski ljudski pesmi — 12.30 Koncertne drobline — 13.30 Za vsakogar nekaj — 14.05 Iz baleta „Trnjalčica“ — 14.35 Voščila — 15.15 Veliki zabavni orkester — 15.40 Zborovska glasba — 18.10 Plesni ansambel RTV Ljubljana — 18.25 Vesela domača popevka — 21.00 Za konec tedna: ples.

Nedelja, 2. 12.: 6.00 Z vedro glasbo v novi leden — 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s porušenci — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.05 Z zabavno glasbo v novi leden — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.30 Iz slovenske filharmonične literature — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Poje Slovenski orkester — 14.15

Voščila — 15.15 Trikrat pet — 15.30 Chopin kot neznanec — 16.20 Orglice s popevkami in prijetnimi melodijami — 17.15 Radijska igra — 18.15 Richard Strauss Veselo polegavičine Tilla Eulenspiegla — 18.30 Šport — 20.00 Izberite vašo melodijo.

Ponedeljek, 3. 12.: 8.05 Iz slovenske zborovske romantike — 8.25 Od valčka do twista — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Pri Richardu Straussu — 10.15 Iz opere „Ero z onega sveta“ — 12.15 Venežek slovenskih narodnih pesmi — 12.30 Zabavna glasba na tekočem traku — 13.30 Igramo in pojava za vas — 14.05 Poje romunski operni pevci — 14.35 Voščila — 15.40 Literarni sprehod — 17.40 Sedem popevk za sedem pevcev — 18.30 Poje Komorni zbor iz Maribora — 20.00 Koncert simfoničnega orkestra RTV Zagreb.

Torek, 4. 12.: 8.30 Igrajo domači zabavni ansambli — 9.25 Nekaj poskočne glasbe ob delu — 10.15 Koncert za klavir in orkester — 12.15 Naslopa avstrijske folklorne grupa „Hansa Bachla“ iz Linza — 12.30 Vaši ljubljenci pojo — 13.30 Med rapsodijami — 14.35 Pod lipo... — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Stoglavni virtuoz — 10.45 5 knjižnega trga — 20.00 Lahka glasba — 21.35 Glasba za romantično razpoloženje.

Sreda, 5. 12.: 8.05 Orkestralna paleta plesnih ritmov — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Makedonske narodne pesmi — 10.45 Clovek in zdravje — 12.15 Kvintet bračlov Avsenik s pevci — 12.30 Melodije iz oper — 13.30 Zveneča kaskade — 15.35 Violinist Wolfgang Schneiderhan — 17.05 Mozart v Parizu — 18.10 Prisluhnimo dvem kvintetom — 18.25 Slovenski motivi — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Pisan spored popevk in zabavnih melodij.

Četrtek, 6. 12.: 8.05 Poje komorni zbor iz Celja — 8.20 Segava klavirura — 12.15 Narodne pesmi ob spremljavi harmonike — 12.20 Melodije za stari in mladi — 14.05 Radi bi se zabavali — 14.35 Voščila — 15.15 Romunska glasba — 17.05 Glasbena križanka — 18.10 Prvi večerni ples — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Zasanjana trubenja — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 7. 12.: 8.05 Odmevi z gora in gozdov — 8.40 Zabavni ansambel Baruta Lesjaka — 9.45 Poje oktet bračlov Pinal — 12.15 Beneški fantje igrajo in pojo — 12.30 Iz domače komorne glasbe — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Iz Wagnerjevih oper — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Bach in Beethoven — 18.10 Malo instrumentov, veliko glasbo — 20.00 Pel pevcev, pet popevk — 20.15 Tedenski zunanepolitični pregled — 21.00 Orkester Don Costa — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Dnevne oddaje: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.00 Čas v sliki — 20.20 Mozaik kratkih filmov.

Nedelja, 2. 12.: 17.00 Za o'roke od 11 let — 17.30 Za mladino od 14 let: „Kaj lahko postanem“ — 18.00 „Vilma in King“ — 18.30 Sedem dni svetovnih dogajanj — 20.00 Majhne dragocenosti velikih mojstrov — 20.25 „Veseli dan“, komedija.

Ponedeljek, 3. 12.: 19.30 Zabeleženo za vas — 20.20 Kratki film — 20.50 „50. rojstni dan“, televizijska igra.

Torek, 4. 12.: 19.30 Zabeleženo za vas — 20.20 Kratki film — 20.30 Enaindvajset — 21.15 Po sledovih Hammer-Burgstalla.

Sreda, 5. 12.: 17.30 „Lassie“, zgodba psa — 19.30 Zabeleženo za vas in slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 „Deklica iz Rima“, mladinski film.

Četrtek, 6. 12.: 19.30 Zabeleženo za vas — 19.55 Kratko pred osmo — 20.20 Kratki film — 20.30 Šah smrti.

Petek, 7. 12.: 19.35 Slike iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 „Mož dneva“ televizijska igra.

SLOVENSKE ODDAJE

Sabota, 1. 12.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca — 18.25 Za našo vas.

Nedelja, 2. 12.: 7.30 Duhovni pogovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 3. 12.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda: O Vrba, srečna draga za domača... 10 minut za športnike — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 4. 12.: 14.00 Poročila, objave. Bolje je paziti kot zdraviti se.

Sreda, 5. 12.: 14.15 Poročila, objave. Pal sv. Nikolaja (Matilda Kolunjak).

Četrtek, 6. 12.: 14.15 Poročila, objave. Iz ljudstva za ljudstva...

Petek, 7. 12.: 14.15 Poročila, objave. Od pelka do pelka po naših krajih in pri naših ljudeh. Glasbeni vložek. Koroški kulturni pregled.

HOKEJ NA LEDU

V preteklem tednu so celovski Atletiki gostovali na Dunaju, kjer so v okviru prvenstva avstrijskih ekip z umetnimi drsalci dosegli senzacionalno zmago proti domačemu WEV v razmerju 5:3. Znova so se odlikovali vsi na-

kolu ekipnega tekmovanja premagala Nizozemsko 3:0, Češkoslovaška Finsko 3:0 in z enakim rezultatom tudi druga ekipa Švedske Norveško. Ekipa Danske pa je dobila s Poljaki brez borbe, ker poljski igralci niso pravočasno prispeli na tekmovanje.

Ta teden vam priporočamo:

Miklavževo darilo? - Lepo knjigo!

Za najmlajše:

- SLIKE IN PESMI O ŽIVALIH, lepo ilustrirana otroška knjiga 11 šil.
- SNEGULJICA — PEPELKA, priljubljeni pravljici z bogatimi ilustracijami, vsaka samo 10 šil.
- KRIŠTOF KOLUMB, slikanica posebno za majhne dečke 14 šil.
- Helena Bechlerowa: O ŽABICAH V RDEČIH KAPICAH, slikanica 16 šil.
- Vida Brest: PTICE IN GRM, pravo veselje za otroke 14 šil.
- VESELA ABECEDA, prvo srečanje z umetnostjo branja in pisanja razkošno ilustrirana slikanica 18 šil.
- PRAVLJICA O KRALJESTVU LAŽI, privlačno branje za otroke 16 šil.
- Branko Čopić: JEŽEVA HIŠICA, malo besed, veliko slik 22 šil.
- MOJA PUNČKA MAJA, prava slikanica za majhna dekleta 10 šil.

Za večje otroke:

- France Bevk: PISANI SVET, privlačno delo velikega prijatelja otrok, 132 str., ilustr., ppl. 28 šil.
- BAVBAVI IN POVODNI MOŽJE, mnogo zanimivega v besedi in sliki, 124 str., kart. 24 šil.
- Alojz Gradnik: NAROB SVET, pesmi za mladino, 80 str., ilustr., kart. 8 šil.
- Milan Šega: ZGODE IN NEZGODE KRALJEVEGA DVORA, 208 str., ilustr., ppl. 23 šil.
- J. M. Barrie: PETER PAN, mladinska zgodba, ki smo jo videli tudi v filmu, 340 str., ppl. 38 šil.

Za posebno pridne otroke:

- MLADI VEDEŽ, pravi otroški leksikon z bogatimi večbarvnimi ilustracijami 164 str., ppl. 96 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse